

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**PRENOVA POSTOPKA UVOZNEGA
CARINJENJA**

Janez Kostrevc

Ljubljana, februar 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

PRENOVA POSTOPKA UVOZNEGA CARINJENJA

Kandidat: Janez Kostrevc
Vpisna številka: 04033444
Študijski program: visokošolski strokovni program Javna uprava
Mentor: viš. pred. dr. Bojan Peček

Ljubljana, februar 2013

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani »Janez Kostrevc«, študent »izrednega visokošolskega študija Javna uprava«, z vpisno številko »04033444«, sem avtor diplomskega dela z naslovom: »Prenova postopka uvoznega carinjenja«.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbel, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobil vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Petra Jordan

Ljubljana, 05. 02. 2013

Podpis avtorja:

POVZETEK

V diplomskem delu sem opisal prenovu postopka uvoznega blagovnega carinjenja na Carinski izpostavi Obrežje. Prenova poslovnega procesa temelji na spremenjeni organizaciji aktivnosti postopka carinjenja, kvalitetnejših kadrovskih rešitvah in pa seveda na boljši izrabi informacijsko-komunikacijske tehnologije. Na začetku sem predstavil teoretične osnove prenove delovnih postopkov, njihove metode in orodja ter vlogo simulacij v fazah prenove, nato sem predstavil Carinsko upravo Republike Slovenije, njeno poslanstvo, organiziranost in postopek uvoznega carinjenja. V nadaljevanju sem s pomočjo metode simulacij in z določitvijo parametrov izdelal model postopka pred uvedbo sprememb, nato pa sem na drugem izpopolnjenem modelu analiziral učinke, ki so potrdili zastavljeno hipotezo, da je za uspešno prenovu poslovnega procesa nujno potrebna sprememba v organizaciji poslovanja s poenostavljanjem, združevanjem ali celo izpuščanjem posameznih aktivnosti delovnega procesa. V iskanju optimalne rešitve prenove sem zasledoval predvsem izboljššan časovni in kadrovski vidik, ki sta v kontekstu celostne prenove tudi najpomembnejša. Simulacija poslovnega procesa je bila uspešno izvedena z uporabo programskega orodja iGrafx process 2007.

Ključne besede: prenova poslovanja, konkurenčnost, uspešnost poslovanja, prenova poslovnega procesa, carina, mejni prehod, uvozni carinski postopek, državna uprava, deklaracija, uvoz, analiza, aktivnost, informacijska tehnologija, metoda, modeliranje, simulacija.

SUMMARY

THE REDESIGN OF THE CUSTOMS CLEARANCE PROCEDURE

The thesis describes the redesign of the customs clearance procedure at the Obrežje customs post. Business process re-engineering is based on the improvement of working process activities, better human resource solutions and more appropriate use of information and communication technologies. The first section provides a theoretical background on the reform of working procedures, its methods, tools and the role of simulation principles in each phase of re-engineering, which is followed by the introduction of the Customs Administration of the Republic of Slovenia, its mission, organizational structure as well as the customs clearance procedure. The data was obtained by creating the model of the working process before the implementation of changes (AsIs) based on the simulation method and the predetermined parameters. By improving the model (ToBe), I analyzed the effects that have, in turn, confirmed my hypothesis. According to the results, significant changes such as simplifying, unifying or even reducing some activities of the working process are necessary for a successful business process re-engineering. In search of an optimum solution, my target was better timing and human resource management, which is also the main goal of the whole renovation. Last but not least, business process simulation was successfully performed by using iGrafx Process 2007.

Keywords: business renovation, competitiveness, business success, business process re-engineering, customs, border crossing, customs clearance procedure, state administration, declaration, import, analysis, activity, information technology, method, modeling, simulation.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU.....	iii
POVZETEK.....	iv
SUMMARY	v
1 UVOD.....	1
2 TEORIJA PRENOVE DELOVNIH PROCESOV	3
2.1 PRENOVA POSLOVANJA.....	3
2.2 PRISTOPI K PRENOVI POSLOVANJA	3
2.3 PRENOVA POSLOVNIH PROCESOV.....	4
2.3.1 ELEMENTI PRENOVE POSLOVNEGA PROCESA	5
2.3.2 POTEK PRENOVE	6
2.4 MODELIRANJE POSLOVNIH PROCESOV.....	7
2.4.1 TEHNIKE IN ORODJA ZA MODELIRANJE POSLOVNIH PROCESOV	7
2.4.2 PROCESNI DIAGRAM POTEKA.....	8
2.4.3 VLOGA SIMULACIJ	8
3 PREDSTAVITEV POSTOPKA ASIS	10
3.1 PREDSTAVITEV CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE	10
3.2 ORGANIZACIJA IN NALOGE CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE	11
3.2.1 TEMELJNE NALOGE CARINSKE SLUŽBE.....	11
3.2.2 ORGANIZACIJA CARINSKE SLUŽBE.....	11
3.3 PRENOVA POSLOVANJA ORGANIZACIJE.....	14
3.3.1 NORMATIVNA UREDITEV.....	14
3.3.2 CARINSKA POOBLASTILA	15
3.3.3 OSNOVNI POJMI.....	16
3.3.4 INFORMACIJSKA PODPORA	20
3.3.5 POSTOPEK CARINJENJA	24

3.4 PREDSTAVITEV OBSTOJEČEGA POSTOPKA ASIS.....	25
3.4.1 PREDLOŽITEV BLAGA IN FORMALNO PREVERJANJE	25
3.4.2 DOKUMENTARNO PREVERJANJE	26
3.4.3 PODELITEV STATUSA DEKLARACIJI	26
3.4.4 PREGLED USKLAJENOSTI CARINSKE DEKLARACIJE	27
3.4.5 KNJIŽENJE DEKLARACIJE	27
3.4.6 PREVERJANJE DEKLARACIJE	28
3.4.7 OBRAČUN CARINSKE DEKLARACIJE.....	30
3.4.8 SESTAVLJANJE ZAPISNIKA O UGOTOVLJENIH NEPRAVILNOSTIH	31
3.4.9 ARHIVIRANJE	32
3.5 STATIČNI MODEL POSTOPKA ASIS.....	32
3.6 DINAMIČNI PODATKI POSTOPKA ASIS	35
4 PREDSTAVITEV PRENOVLJENEGA POSTOPKA TOBE	36
4.1 RAZLOGI ZA PRENOVO.....	36
4.1.1. STATIČNI MODEL TOBE	36
4.1.2 DINAMIČNI PODATKI O POSTOPKU TOBE.....	37
4.2 OPIS PRENOVLJENEGA POSTOPKA TOBE	39
5 ZAKIJUČEK.....	41
LITERATURA IN VIRI.....	43
PRILOGE	45

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Grafikon dnevne dinamike vlaganja carinskih deklaracij	34

KAZALO SLIK

Slika 1: Temeljni cilji prenove poslovnih procesov	4
Slika 2: Potek prenove.....	6
Slika 3: Glavni simboli procesnega diagrama poteka.....	8
Slika 4: Sistem simulacij	9
Slika 5: Organizacijska shema Carinskega urada Brežice	12
Slika 6: Organizacijska shema Carinske izpostave Obrežje	13
Slika 7: Programsko okno aplikacije SIAIS	21
Slika 8: Programsko okno aplikacije SINCTS	22
Slika 9: Domači informacijski sistem SICIS	23
Slika 10: Programsko okno aplikacije RIP SI-HR.....	24
Slika 11: Način in obseg carinskega pregleda blaga.....	29
Slika 12: Postopek uvoznega carinjenja AsIs.....	33
Slika 13: Model poteka uvoznega carinjenja ToBe	37

KAZALO TABEL

Tabela 1: Dinamični podatki postopka ASIS.....	35
Tabela 2: Dinamični podatki o postopku ToBe	38
Tabela 3: Primerjava izidov simulacij obstoječega in izpopolnjenega postopka uvoznega carinjenja	39

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Rezultati simulacije obstoječega postopka uvoznega blagovnega carinjenja 45

Priloga 2: Rezultati simulacije prenovljenega postopka uvoznega blagovnega carinjenja.46

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

ATA	Kratica je kombinacija začetnih črk francoskih in angleških besed (Admission Temporaire/Temporary Admission), Začasen uvoz blaga
BIP	(angl. Border Inspection Point), Mejna kontrolna točka
BPR	(angl. Business Process Reengineering), Prenova poslovnih procesov
CI	Carinska izpostava
CU	Carinski urad
CURS	Carinska uprava Republike Slovenije
DTP	Diagram toka podatkov
EEPC	(angl. Extended Event-driven Process Chain), Razširjeni diagram poslovnih procesov
EGS	Evropska gospodarska skupnost
EU	Evropska unija
GCU	Generalni carinski urad
ICS	(angl. Import Control System), Uvozni nadzorni sistem
LRN	(angl. Local Reference Number), Opravilna številka
MRN	(angl. Movement Reference Number), Tranzitna identifikacijska številka
NCTS	(angl. Slovenian New Computerized Transit System), Nov računalniški tranzitni sistem
OCR	(angl. Optical Character Recognition), Optična prepoznavna znakov
RIP	Računalniška izmenjava podatkov
SAT	Sistemska analiza tveganja
SIAIS	(angl. Slovenian Automatic Import System), Slovenski avtomatizirani postopek uvoza
SICIS	Slovenski carinski informacijski sistem
SINCTS	(angl. Slovenian New Computerized Transit System), Slovenski novi računalniški tranzitni sistem
TARIC	(fr. Tarif Integre de la Communautaire), Integrirana tarifa Skupnosti
TIR	(fr. Transports Internationaux Routiers), Mednarodni cestni transport
TQM	(angl. Total Quality Management), Celovito obvladovanje kakovosti
WCO	(angl. World Customs Organization), Svetovna carinska organizacija

1 UVOD

Slovenija je relativno mlada in neizkušena država in dejstvo je, da se moramo vsi subjekti te družbe zavedati, da se tradicija in vse trajne vrednote trudoma razvijajo skozi desetletja oziroma stoletja. Nikdar ne smemo pozabiti, da občutek pripadnosti oziroma državotvornost in demokracija žal nista samoumevni civilizacijski vrednoti, ampak so ti procesi plod tisočletnih teženj in odrekanih naših prednikov in so temeljni postulati naše družbe. Ti permanentno terjajo svoj čas, pozornost in negovanje, saj se nenehno soodvisno razvijajo, rastejo in bogatijo. In šele kot taki lahko nudijo varnost, zadovoljstvo in blagostanje vsem državljanom, to pa je tisto, kar vedno znova samoumevno zahtevamo in si ne nazadnje tudi zaslužimo.

Razvoj javne uprave kot socialnega podsistema družbe je neločljivo povezan z dinamiko razvoja družbe same: običajno vedno malce zaostaja, odvisno od tega, s katerega vidika ga preučujemo. Tako pravimo, da so nepridipravi vedno korak pred roko pravice, organi pregona in črko zakona. To seveda ni nikakršno naključje, gre zgolj za skupek zakonitosti, po katerih funkcionira neki sistem, in splet okoliščin na drugi strani. Spremembam, ki se dogajajo zaradi drugačnih socialno-ekonomskih okoliščin, se državna uprava podreja in prilagaja iz dneva v dan. V to nas sili kompleksnost razvoja urejanja vedno znova porajajočih se družbenih razmerij, ki jih zahtevajo nove delovne naloge z novimi orodji in tehnologijami.

Poleg vseh zgodovinskih, socialnih, antropoloških in drugih dejavnikov je za razvoj družbe kot celote najpomembnejši faktor narodno gospodarstvo. Od zdravja in moči lokalne ekonomije so odvisni celokupna prosperiteta neke države, njeni davkoplačevalci in celoten javni sektor. Tranzicija družbe in gospodarstva je pri nas v največji meri zaključena. Veliki napor prestrukturiranja industrije so za nami, zdaj nacionalno gospodarstvo temelji na tržni ekonomiji in je po obsegu predvsem izvozno naravnano, tako da so posledice minule svetovne recesije pri nas še vedno intenzivne. Pritisk na gospodarstvo je velik, negativni vpliv globalizacije in breme nekonkurenčnosti, nizke gospodarske rasti, naraščajočega javnega dolga ter vse višje brezposelnosti pa je treba enakomerno razporediti na vse dele družbe in čas je, da javni sektor kot največji proračunski porabnik prevzame svoj del odgovornosti, pravijo gospodarstveniki.

Sodobna razvojno naravnana družba, kot je slovenska, potrebuje strokoven, učinkovit in prilagodljiv državni aparat, ki je sposoben sprejemati izzive svetovne globalizacije. Tako se slovenska državna uprava prilagaja novim okoliščinam s celostnim izobraževanjem na področju informacijsko-komunikacijske tehnologije in njenim posodabljanjem, z nadgradnjo znanj tujih jezikov, e-učenjem in drugimi funkcionalnimi znanji. Gledano skozi prizmo bližajočega se vstopa Hrvaške v Evropsko unijo, pa je naša carinska služba pod dodatnim pritiskom zaradi ponovnega preštevanja lastnih vrst in iskanja novih priložnosti in delovnih nalog za zaposlene.

Osnovni namen mojega diplomskega dela je prikazati možnost uspešne prenove postopka uvoznega blagovnega carinjenja v carinski izpostavi na mednarodnem mejnem prehodu Obrežje.

Zato s svojim delom želim potrditi zastavljeno hipotezo, ki se glasi: »Prenova postopka uvoznega carinjenja bo uspešna le, če bistveno spremenimo organizacijo samih aktivnosti postopka in hkrati tudi miselnost zaposlenih.«

Cilj mojega diplomskega dela je torej dokazati in potrditi zastavljeno hipotezo, da sta za učinkovito prenovo postopka uvoznega carinjenja ob konstantni podpori posodobljene strojne in programske opreme ter aplikacij nujno potrebni tudi drugačna miselnost ljudi in organizacija določenih aktivnosti postopka carinjenja, kar v našem primeru pomeni tudi racionalnejšo porabo proračunskih sredstev in ne nazadnje za uporabnika cenejšo in prijaznejšo javno storitev.

V prvem delu diplomske naloge bom predstavil teoretične osnove, principe in pogoje prenove delovnih procesov, njihove metode in orodja. V nadaljevanju bom predstavil delovno organizacijo, kjer bo potekala prenova delovnega procesa, to je Carinsko upravo Republike Slovenije (pri kateri sem zaposlen že dvajseto leto), njeno poslanstvo, naloge in teritorialno organiziranost. V jedru naloge bom na konkretnem primeru z modeliranjem postopka in metodo simulacije prikazal sedanji postopek carinjenja blaga. Nato bom na podlagi analize rezultatov obstoječega postopka izdelal prenovljeni model postopka uvoznega carinjenja. V zaključku bom izsledke analitično predstavil in potrdil ali ovrgel zastavljeno hipotezo. Za uspešno izvedbo modeliranja in simulacije delovnega procesa bom uporabil diagramsko programsko orodje iGrafx process 2007. Pri izdelavi diplomske naloge si bom pomagal tako z obstoječo literaturo domačih in tujih avtorjev kot tudi z razpoložljivimi pisnimi, internetnimi in drugimi viri.

2 TEORIJA PRENOVE DELOVNIH PROCESOV

2.1 PRENOVA POSLOVANJA

Prenova poslovanja predstavlja danes neizogibno dejstvo vsem gospodarskim subjektom, ki poslujejo na svetovnih trgih in ki se v času vsesplošne globalizacije in svetovne recesije oziroma njenih posledic soočajo z oteženimi pogoji poslovanja. Vse pestijo nekonkurenčnost, nelikvidnost ... Vzhodne, pregovorno agresivne ekonomije, ki so tehnološko razvitejše, z nizkim stroškom dela in z vse višjo dodano vrednostjo, postajajo moraste sanje vseh tradicionalnih poslovnih okolij.

V takšnih okoliščinah je čas za spremembe, bolj revolucijske kot evolucijske, ne glede na metodo doseganja sprememb, in pri tem je cilj vedno enak: doseganje višje stopnje razvoja ali prenova podjetja. Prenova podjetja (preoblikovanje, transformacija) prinaša nove procese, sisteme, strategije, programe in strukture, ki podjetju kot celoti na osnovi izboljšane učinkovitosti in uspešnosti poslovanja zagotavljajo doseganje višje stopnje razvoja (Dubrovski, 2004, str. 200).

Pomembno se je zazreti vase ter preveriti in prevetriti lastno poslovanje, odkriti rezerve, napake in lastne pomanjkljivosti, ki zavirajo ali celo onemogočajo višjo produktivnost, inovativnost, nižje stroške. Praksa je pokazala, da je prenekatere podjetje izplavalo iz težav na podlagi radikalnejših sprememb v poslovanju, potrebna pa je bila prenova poslovanja v smeri preoblikovanja, prestrukturiranja ali prenove poslovnih procesov ob uporabi sodobne informacijske tehnologije (Kovačič et al., 2004, str. 55).

2.2 PRISTOPI K PRENOVI POSLOVANJA

Stroka je skozi čas razvila precej različnih pristopov ali metod prenove poslovanja, ki se med seboj razlikujejo predvsem po pogostnosti in radikalnosti sprememb (Kovačič et al., 2004, str. 67), v praksi pa pogosto ni mogoče postaviti natančne razmejitve, saj se med seboj zelo prepletajo ali sledijo druga drugi. Razširjene so naslednje metode prenove:

- celovita prenova poslovanja (BPR),
- celovit menedžment kakovosti (TQM),
- menedžment znanja (KM),
- menedžment poslovnih procesov (BPM),
- prilagajanje modelom najboljše prakse.

V literaturi je zaslediti zelo veliko različnih konceptov prenove poslovanja, pri čemer je zanimivo, da prevladujejo takšni, ki temeljijo na oznaki 4-R. Pristop 4-R označuje postavitev nove vizije (angl. reframing), prestrukturiranje posameznih notranjih področij (angl. restructuring), doseganje rasti s povezavo z okoljem (angl. revitalisation), spreminjanje organizacije z učenjem in prilagajanjem okolju (angl. renewal) (Dubrovski, 2004, str. 200).

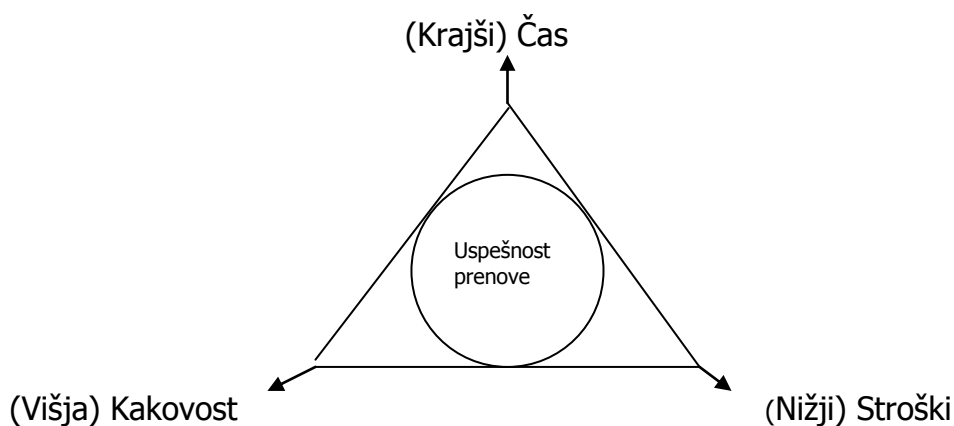
2.3 PRENOVA POSLOVNIH PROCESOV

Osnovni smoter prenove poslovnih procesov je povečanje učinkovitosti in uspešnosti njihovega izvajanja.

Prenovo poslovnih procesov lahko opredelimo kot temeljito preverjanje poslovnih procesov (postopkov in aktivnosti) in njihovo korenito spremembo, ki jo sprožimo z namenom doseganja pozitivnih rezultatov na področjih, kot so zniževanje stroškov, povečanje kakovosti izdelkov in storitev, skrajševanje dobavnih rokov in podobno (Kovačič in Peček, 2004, str. 40).

Prenova poslovnih procesov (Business Process Reengineering – BPR) je nov način izboljševanja delovanja delovnih in drugih organizacij, pomeni pa analiziranje in spreminjanje celotnega poslovnega procesa. Ker ta zasnova zahteva korenite spremembe v poslovanju organizacij, morajo biti pred njenim začetkom izpolnjeni nekateri pogoji. Vodstvo organizacije mora najprej zavreči neuporabna in zastarela pravila in postopke, ki jih je upoštevalo pri dosedanjem poslovanju. Po drugi strani pa je treba opustiti tudi neprimerna organizacijska in izvedbena načela. Šele tedaj je mogoče začeti vnovično načrtovanje organizacijske združbe (Kovačič in Peček, 2004, str. 34).

Slika 1: Temeljni cilji prenove poslovnih procesov

Vir: Kovačič in Peček (2004, str. 35)

Na sliki 1 so predstavljeni temeljni cilji, ki jih je treba zasledovati pri procesu prenove poslovanja. To so čas, kakovost in stroški; trikotnik predstavlja razmerje med njimi, kraki pa predstavljajo možno stopnjo njihovega udejanjanja. V realnosti so si cilji običajno nasprotni, zato se je včasih treba odločiti, kateri od njih nam v dani situaciji bolj ustreza oziroma kaj natančno želimo doseči s prenovo.

2.3.1 ELEMENTI PRENOVE POSLOVNEGA PROCESA

V žarišču novega pogleda na organizacijo in dojemanje njenega poslanstva so procesi, ki se izvajajo. S tem se oddaljujejo od tradicionalnega opazovanja poslovnih funkcij oziroma oddelkov, ki jih sestavljajo (Damij, 2009, str. 31). Torej je ključni dejavnik prenove ravno sam poslovni proces oziroma njegovo spreminjanje.

Hammer in Champy (1995, str. 13) pravita, da lahko besedo proces razumemo kot sklop dejavnosti, ki skupaj pripeljejo do rezultata, ki ima za odjemalca neko vrednost – na primer razvijanje novega izdelka.

Poslovni proces lahko opredelimo kot skupek logično povezanih izvajalskih in nadzornih postopkov in aktivnosti, katerih posledica je proizvod, npr. načrtovani izdelek, opravljena storitev, izdelan dokument ali sklenjen dogovor (Kovačič et al., 2004, str. 58).

Običajno so poslovni procesi kompleksni in nepregledni, zato jih zaradi lažjega razumevanja in obvladovanja hierarhično delimo na podprocese, ki so del večjih procesov, ti pa v podporo poslovnemu procesu dosegajo specifične cilje. Podprocesi se nadalje delijo na aktivnosti, ki se izvajajo v okviru procesa ali podprocesa. Te se delijo na naloge, ki so definirane kot posamezni elementi aktivnosti (Damij, 2009, str. 35).

Sestavine, ki opredeljujejo poslovni proces, so naslednje (Kovačič et al., 2004, str. 78):

- *dogodki*: sprožijo izvajanje procesa,
- *vhodi* : kaj, od kod, na kakšen način, v kakšni obliki in s kakšno vsebino prihaja v proces,
- *izhodi*: rezultati izvajanja procesa, kot so proizvodi, storitve, dokumenti,
- *lastnik procesa*: posameznik in njegova vloga pri nadzoru ter odgovornost za izvedbo poslovnega procesa,
- *omejitve*: pogoji, ki opredeljujejo obseg izvajanja procesa in omejitve pristojnosti lastnika procesa,
- *stroški izvajanja procesa*: povzročajo jih viri, ki so potrebni za izvajanje procesa, kot so material, človeški viri itd.,
- *čas*: število časovnih enot, potrebnih za izvajanje procesa,
- *ključni dejavniki uspeha*: pomembni cilji, katerih doseganje zagotavlja naročniku uspešnost izvajanja procesa.

Glede na to, da so poslovni procesi običajno sestavljeni iz več delovnih procesov, ti pa iz več medsebojno povezanih aktivnosti, ki so opredeljene kot logična sklenjena celota opravil ali delovnih operacij, ki potekajo v delovnem procesu, je treba navesti tudi sestavine procesnih aktivnosti.

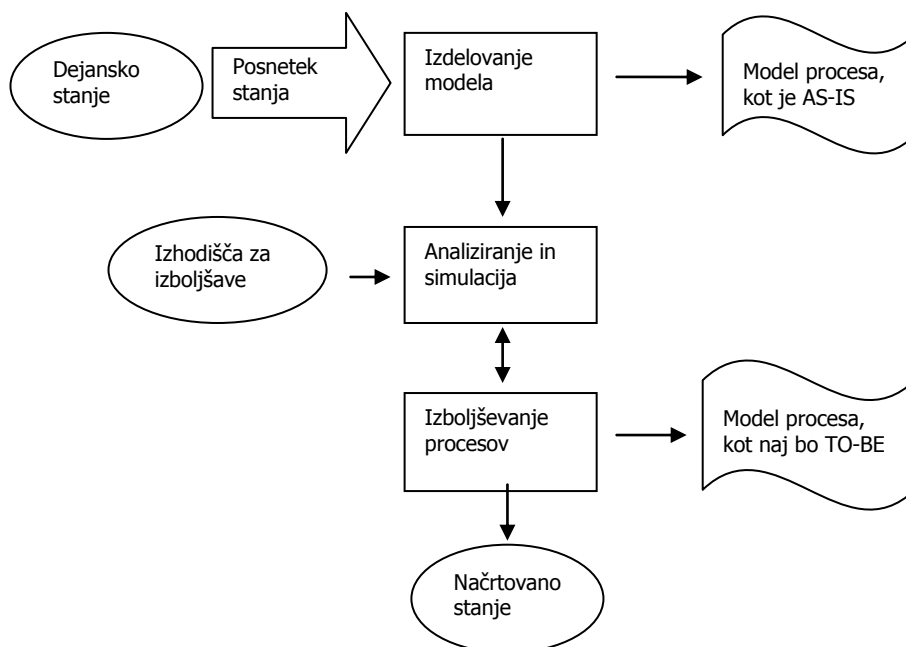
Sestavine posamezne aktivnosti po Kovačiču in Pečku (2004, str. 47) so naslednje:

- *izvajalec*: vloga izvajalca pri opravljanju aktivnosti,
- *vhodi*: kaj, kako, od kod, v kakšni obliki in s kakšno vsebino vstopa v aktivnost,
- *opis*: kaj se izvede, s katerimi podatki in orodji; opišemo obstoječa poslovna pravila, navodila in omejitve izvajanja,
- *izhodi*: kaj izhaja iz aktivnosti, v kakšni obliki in s kakšno vsebino, kam in kako se prenese,
- *vrednotenje*: časovni, stroškovni, kadrovski in drugi parametri, potrebni za izvajanje,
- *pripombe in izboljšave*: pripombe in drugi komentarji na izvajanje ter predlogi za izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti izvedbe,
- *priloge*: izpolnjeni dokumenti, ki vsebinsko opredeljujejo in dopolnjujejo prikaz aktivnosti.

2.3.2 POTEK PRENOVE

Analiza poteka poslovnega procesa v podjetju je zahtevna, zato si za lažje razumevanje poslovnih procesov in njihovih zakonitosti izvajanja pomagamo z grafičnimi modeli, ki jih izdelamo s pomočjo različnih tehnik in programskih orodij za modeliranje poslovnih procesov. Shematsko je to prikazano na sliki 2.

Slika 2: Potek prenove

Vir: Kovačič et al. (2004, str. 73)

2.4 MODELIRANJE POSLOVNIH PROCESOV

Modeliranje poslovnih procesov omogoča njihovo splošno razumevanje in analiziranje.

V okviru prenove poslovanja zaradi boljše predstave poteka poslovnega procesa izdelujemo njihove modele, in sicer najprej model obstoječega procesa, ki ga potem preučimo, analiziramo, ugotavljamo pomanjkljivosti in odkrivamo izboljšave. Nato na podlagi predlog novega modela testiramo uvedene spremembe in merimo učinke.

Model splošno opredeljujemo kot sliko izvirnika, ki jo ustvarimo in uporabljamo kot sredstvo za pridobivanje in prenos znanj ter preizkušanje brez tveganja za izvirnik. V tem smislu pojmujeemo poslovni model kot model delovanja organizacije v okolju (Kovačič in Peček, 2004, str. 47).

Razlogi za modeliranje poslovnih procesov (Kovačič in Bosilj Vukšič, 2005, str. 178):

- izboljšanje razumevanja procesa,
- ustvarjanje celotne slike poslovanja,
- odkrivanje slabosti v izvajanju procesov,
- prikaz predlog prenove ter njihovo preizkušanje na modelih pred uveljavljanjem v praksi,
- razumevanje informacijskih potreb izvajalcev procesa, ki služijo kot osnova za informatizacijo procesa.

2.4.1 TEHNIKE IN ORODJA ZA MODELIRANJE POSLOVNIH PROCESOV

Pri prenovi oziroma modeliranju poslovnega procesa se uporablja več različnih splošno uveljavljenih metod in tehnik. Uspešno modeliranje je odvisno od pravilne izbire razpoložljivih modelirnih metod, tehnik in analiz, kar pa je pogojeno z analitikovim razumevanjem uporabe in namena bodočega modela (Damij, 2009, str. 54–55).

Metoda je zaključena celota postopkov, pravil in kriterijev, ki zagotovijo ponovljiv način izvajanja določene naloge in doseganja želenega rezultata. **Metodologija** je zbirka metod in pravil za njihovo uporabo. **Tehnika** označuje skupek grafičnih oznak ali simbolov, s katerimi izdelamo modele. Biti mora enostavna in pregledna. Pri uporabi tehnike za modeliranje si navadno pomagamo z **orodji**, to je programska oprema, ki olajša modeliranje poslovnega procesa (Kovačič et al., 2004, str. 79).

Izmed mnogih bolj ali manj uveljavljenih tehnik modeliranja poslovnih procesov bi izpostavil naslednje: diagram poteka in procesni diagram poteka (angl. flowchart), diagram toka podatkov DFD (angl. DataFlow Diagrams), razširjeni diagram poslovnih procesov eEPC (angl. extended event-driven process chain), barvne petrijeve mreže (angl. coloured Petri-Nets) in metodo IDEF (angl. Integrated Definition of Function Modelling).

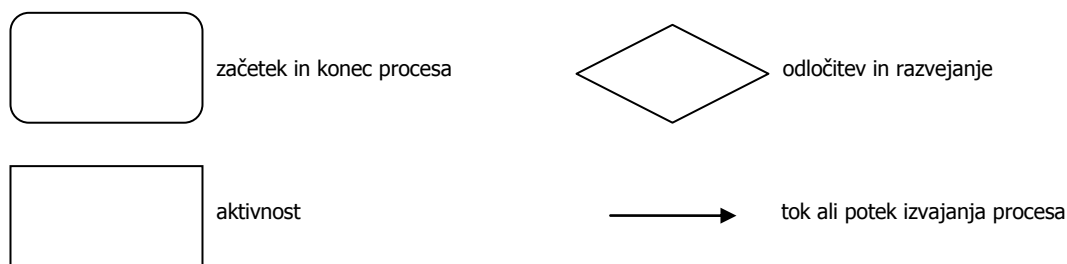

2.4.2 PROCESNI DIAGRAM POTEKA

Tehnika prikazovanja izvajanja posameznih aktivnosti s pomočjo diagramov poteka (flowchart) je v informatiki ena najstarejših in splošno uveljavljenih tehnik. Primerna je predvsem za nazorno in podrobno predstavitev programskih algoritmov oziroma logike izvajanja računalniških programov. Tehnika procesnih diagramov poteka je ena izmed preglednejših in za razumevanje enostavnejših tehnik, z zelo dobrimi rezultati pri številnih projektih celovite prenove poslovanja (Kovačič in Bosilj Vukšič, 2005, str. 186). Tehnika temelji na nivojskem členjenju delovnega procesa (po oddelkih) z uporabo dogovorjenih grafičnih simbolov na aktivnosti delovnega procesa. Zaporedje poteka aktivnosti delovnega procesa je jasno razvidno in sledljivo. Raven podrobnosti je treba prilagoditi namenu modeliranja. Aktivnosti tu ne predstavljajo zgolj podatkov, ampak dejansko delo, ki ga opravlja delavec. Procesi v praksi niso vedno opisani, ampak jih je običajno treba šele prepoznati in definirati, pri čemer sta za komunikacijo z izvajalci delovnih procesov ključnega pomena enostavnost in preglednost opisane tehnike. Tu je prisotna tudi tipična težava izvajalcev procesa, ki težko ločujejo med aktivnostmi v okviru dotičnega procesa in drugim delom. Običajno je težava tudi normiranje časa za izvedbo določene aktivnosti, saj je v navadi precenjevanje lastnega dela (Kovačič in Bosilj Vukšič, 2005, str. 189). Eno izmed orodij za modeliranje poslovnih procesov, ki temelji na procesnih diagramih poteka, je iGrax Process.

Opisano modeliranje s tehniko procesnih diagramov poteka sem uporabil tudi sam pri izdelavi naloge. Bistvene simbole te grafične tehnike prikaza aktivnosti v obravnavanem postopku prikazuje slika 3.

Slika 3: Glavni simboli procesnega diagrama poteka

Vir: Kovačič in Peček (2004, str. 54)

2.4.3 VLOGA SIMULACIJ

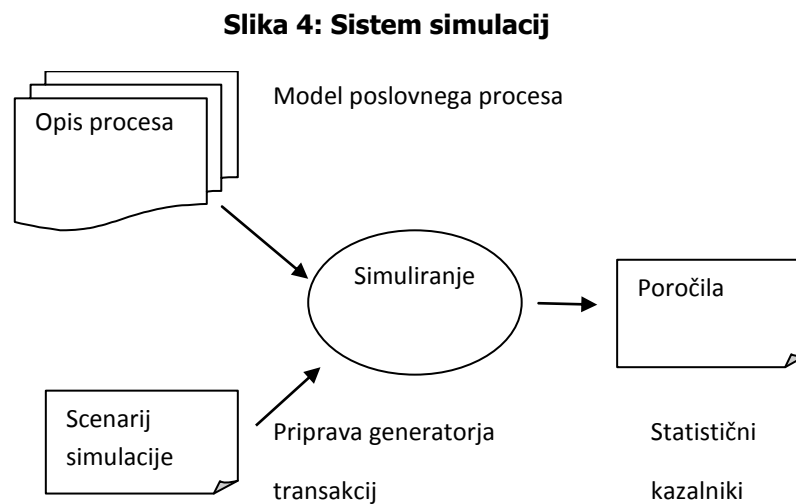
Računalniške simulacije so orodja, ki omogočajo modeliranje, s katerim lahko opazujemo učinke organizacije tako, kot bi jih videli in občutili ob dejanskem izvajanju zamišljenega modela. Namesto da model praktično izvedemo in se potem čudimo nepredvidenim učinkom, ga izrišemo z računalniškim programom in v nekaj sekundah preko simulacije dobimo odgovor o njegovi učinkovitosti (Kovačič in Peček, 2004, str. 72).

»Simulacije lahko definiramo kot računalniško imitacijo dinamike sistema z namenom razvoja in izboljšanja sistema.« (Harrell et al., 2004, str. 11).

Simulacijski model omogoča podporo nadziranja in vodenja izbranega proizvodnega ali storitvenega procesa. Kot posebej smiselna se je uporaba simulacijskih modelov pokazala zaradi vrste razlogov, ki jih povzemamo po Kovačiču in Bosilj Vukšičevi (2005):

- spoznavanje pogojev izvajanja procesa,
- eksperimentiranje na modelu pred izvajanjem procesa v realnosti,
- napovedovanje izvajanja procesa in spreminjanje pogojev v času njegovega izvajanja,
- analiziranje realizacije procesa, odmikov od načrtovanega procesa in dejavnikov spreminjanja napovedanega procesa,
- izvajanje drugih funkcij menedžmenta in kontrolinga na področju vodenja procesa in razvoja sistema.

Slika 4 prikazuje shemo simulacije poslovnega procesa.

Vir: Kovačič in Peček (2004, str. 92)

3 PREDSTAVITEV POSTOPKA ASIS

3.1 PREDSTAVITEV CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

Slovenska carina je sodobna, dobro organizirana, opremljena in visoko usposobljena organizacija, ki opravlja svoje delo strokovno in javnosti prijazno. Z nadzorom pretoka blaga carinska služba varuje družbo pred vnosi škodljivega in prepovedanega blaga (mamila, orožje, blago z dvojno rabo, okolju in zdravju škodljive snovi ...), hkrati pa ima pomembno vlogo tako pri olajševanju mednarodne trgovine kot tudi pri pobiranju proračunskih sredstev RS. S pobiranjem dajatev v letu 2011 je v državni proračun Carinska uprava RS neto vplačala 2.401.872.681 evrov trošarin, davka na dodano vrednost uvoženega blaga, okoljskih dajatev, davkov na mednarodno trgovino in ostalih dajatev, kar predstavlja 30,7 % vseh prihodkov proračuna Republike Slovenije (CURS Letno poročilo, 2011). Kot dober in pošten parter gospodarskim subjektom si bo carina s svojim ravnanjem prizadevala izboljšati konkurenčni položaj slovenskih podjetij v mednarodni trgovini.

Slovenska carina si bo še naprej prizadevala delovati kot sodobna evropska carinska uprava, ki uspešno ščiti legalne gospodarske tokove ter varuje življenje in zdravje s preprečevanjem nelegalnega uvoza izdelkov in snovi. Visoki standardi storitev, predanost izvajanju zaupanih nalog v dobrih delovnih pogojih in zadovoljstvo strank ter potnikov so in ostajajo usmeritve slovenske carine. Članstvo v Evropski uniji ni zgolj dobra priložnost, ampak tudi odgovornost, in tega se slovenska carinska služba zaveda.

Pogoj za enotno carinsko območje je usklajeno delovanje vseh carinskih uprav držav članic EU. To je ne nazadnje tudi upravičeno pričakovanje evropskega gospodarstva, ki bo ob večji konkurenčnosti še uspešnejše v svetovnih trgovinskih razmerah. Carinske uprave držav članic so usmerjene k istim ciljem in vrednotam.

Carinske uprave držav članic EU so pri opravljanju svojih nalog v zvezi z nadzorom nad zunanji mejami in zagotavljanjem varnosti oskrbovalne verige odgovorne tako za varovanje družbe kot za olajševanje mednarodnega trgovanja. Zavezane so, da bodo skrbale za varnost in zaščito prebivalcev, varovale finančne interese Skupnosti in njenih držav članic, varovale Skupnost pred nepoštenim in nezakonitim trgovanjem, ob tem pa podpirale zakonite gospodarske dejavnosti, da bodo s sodobnimi delovnimi metodami, podprtimi z enostavno dostopnim carinskim okoljem, prispevale k večji konkurenčnosti evropskega gospodarstva.

Carinska uprava RS se pri izpolnjevanju svojega poslanstva opira na lastno strategijo razvoja, ki temelji na petih strateških razvojnih področjih:

- poenostavitev zakonodaje ter učinkovito izvajanje carinskih in trošarinskih postopkov,
- učinkovito pobiranje dajatev in izvajanje ukrepov trgovinske politike,

- zaščita državljanov EU in boj proti organiziranemu kriminalu,
- uporaba informacijske tehnologije in širitev e-poslovanja,
- posodobitev carinske službe in krepitev sodelovanja.

3.2 ORGANIZACIJA IN NALOGE CARINSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

Carinska uprava Republike Slovenije je organ v sestavi Ministrstva za finance v okviru Vlade Republike Slovenije in opravlja naloge carinske službe (v nadaljnjem besedilu: služba). Organizacija in naloge carinske službe so opredeljene v Zakonu o carinski službi (ZCS-1-UPB1, UL RS, št. 103/2004), objavljenih spremembah in dopolnitvah tega zakona. Zakon poleg tega določa pooblastila carinske službe, zbiranje in varstvo podatkov, posebnosti delovnih razmerij, odškodninsko in disciplinsko odgovornost udeležencev v carinskih postopkih, zastopanja v carinskih postopkih, carinske prekrške in drugo.

3.2.1 TEMELJNE NALOGE CARINSKE SLUŽBE

Med temeljne naloge carinske službe uvrščamo predvsem:

- opravljanje carinskega in trošarinskega nadzora in carinjenje blaga,
- nadziranje zakonitosti, pravilnosti in pravočasnosti izpolnjevanja obveznosti, določenih s carinskimi, trošarinskimi in drugimi predpisi, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojna carinska služba,
- preprečevanje in odkrivanje carinskih in trošarinskih prekrškov ter drugih kaznivih ravnanj, določenih s predpisi, za nadzor nad izvajanjem katerih je pristojna carinska služba,
- kontrola vnosa, iznosa in tranzita blaga, za katerega so predpisani posebni ukrepi,
- pobiranje, vključno s prisilno izterjavo, uvoznih in izvoznih dajatev, drugih dajatev, ki se pobirajo pri uvozu in izvozu, trošarin, proizvodnih dajatev na sladkor in vseh drugih dajatev, za pobiranje katerih je pristojna carinska služba,
- izvajanje ukrepov zunanjetrgovinske in skupne kmetijske politike,
- izvajanje predpisov Evropske unije in mednarodnih pogodb z delovnega področja carinske službe,
- nadzor in kontrola vinjet.

3.2.2 ORGANIZACIJA CARINSKE SLUŽBE

Carinsko upravo RS sestavljajo naslednji organi:

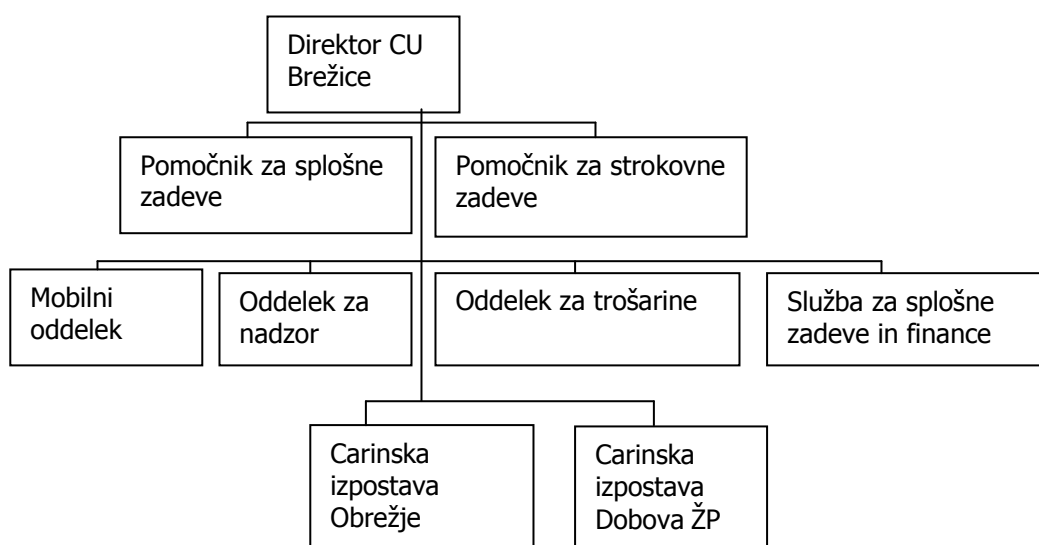
- generalni carinski urad,
- carinski uradi kot teritorialne organizacijske enote uprave in
- carinske izpostave kot notranje organizacijske enote carinskih uradov.

Carinsko upravo Republike Slovenije vodi generalni direktor, ki obenem vodi tudi delo generalnega carinskega urada (GCU). Sedež generalnega carinskega urada je v Ljubljani.

Carinske urade vodijo direktorji, ki so za svoje in za delo urada odgovorni generalnemu direktorju CURS. Carinski uradi so v Ljubljani, Mariboru, Celju, Dravogradu, Murski Soboti, na Jesenicah, v Kopru, Sežani, Novi Gorici in Brežicah.

Carinski urad Brežice je bil ustanovljen tik pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 in je s tem najmlajši v državi. Teritorialno pokriva območje JV Slovenije oziroma zunanjo mejo EU z Republiko Hrvaško. Pod svojim okriljem ima dva pomembna mednarodna prehoda, in sicer mednarodni mejni prehod za cestni potniški in tovorni promet Obrežje in mednarodni železniški prehod v Dobovi. Slika 5 ponazarja organizacijsko strukturo CU Brežice.

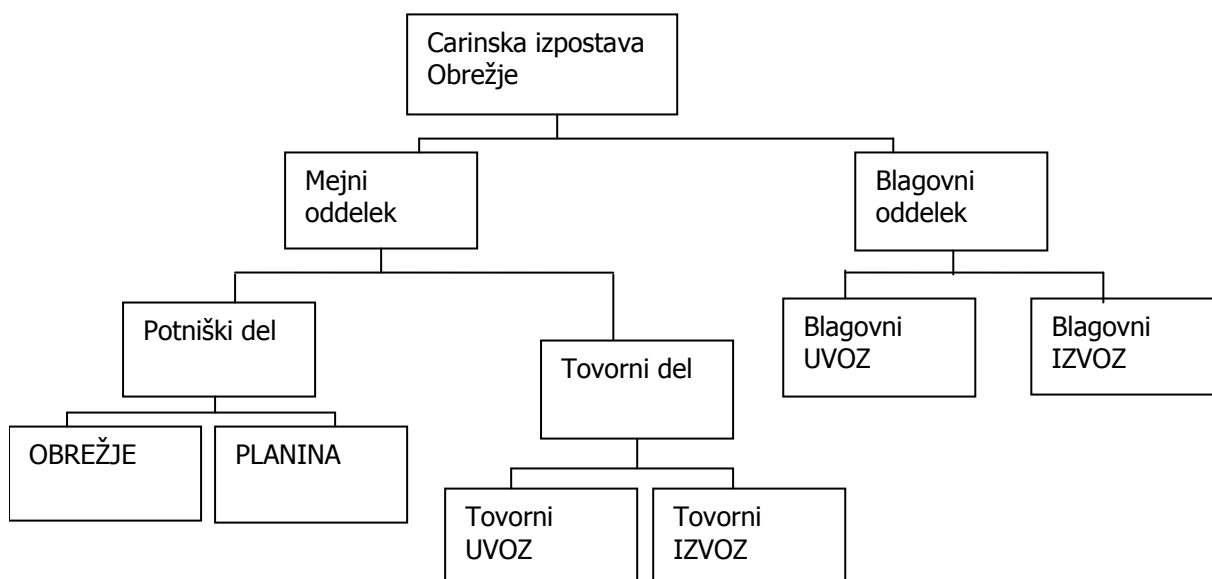
Slika 5: Organizacijska shema Carinskega urada Brežice

Vir: Lasten

Carinska izpostava Obrežje je notranja organizacijska enota Carinskega urada Brežice, kot prikazuje slika 6. Področje dela, krajevna pristojnost in značaj postopkov jo hkrati definirajo kot mejno in kot blagovno carinsko izpostavo. Njeno delovanje je podrobneje opredeljeno v Uredbi o določitvi izpostav kot notranjih organizacijskih enot carinske službe v Republiki Sloveniji in njihovem delovnem področju (UL RS, št. 44/2007). Notranje organizacijske enote se delijo na mejne in blagovne izpostave.

Slika 6: Organizacijska shema Carinske izpostave Obrežje

Vir: Lasten

Mejna carinska izpostava je notranja organizacijska enota carinskega urada, organizirana po teritorialnem načelu pokrivanja državne meje oziroma carinske črte, ki opravlja carinski nadzor in carinsko kontrolo ter vse druge predpisane vrste kontrole nad vnosom in iznosom blaga, plačilnih sredstev ter lastnine, ki jo osebe nosijo s seboj ali na sebi, preko njej pripadajočega mejnega prehoda, ne glede na to, na kakšen način je bilo blago vneseno. Mejna izpostava izvaja carinjenje blaga, določenega s to uredbo, v potniškem prometu do tisoč evrov fakturne vrednosti. Na mejnih izpostavah se predloži blago za vnos na carinsko območje oziroma iznos s tega in se lahko opravi naslednje:

- predložitev in evidentiranje ocarinjenega blaga, ki se iznaša s carinskega območja skupnosti,
- predložitev in deklariranje blaga za tranzitni postopek,
- predložitev in carinjenje blaga v potniškem prometu in blaga, ki se v skladu s predpisi lahko deklarira ustno ali, če gre za izvajanje poenostavitev, na podlagi dovoljenja GCU,
- carinjenje blaga za izvoz in ponovni izvoz do vrednosti tri tisoč evrov, če zanj ne veljajo prepovedi in omejitve,
- carinjenje blaga v skladu s predpisi o maloobmejnem prometu,
- izstop kmetijskega blaga, ki je v primeru izvoza deležno izvoznih spodbud,
- nadzor in kontrola vinjet.

Blagovna izpostava je notranja organizacijska enota carinskega urada, ki opravlja carinski nadzor in carinsko kontrolo nad blagom, ki se ji predloži, in nad blagom, za katerega je v dovoljenju, ki ga je izdala carinska služba, določeno, da opravlja nadzor in kontrolo. Blagovna izpostava izvaja carinjenje v skladu s to uredbo. Na blagovnih izpostavah se lahko vršijo naslednja opravila:

- predložitev in evidentiranje blaga, vključno z vložitvijo skupne deklaracije, in izvajanje carinskega nadzora,
- izvozno in uvozno carinjenje, carinjenje za tranzit vseh vrst blaga, za katerega se vloži elektronska ali pisna oblika carinske deklaracije, razen če ni s predpisom določena omejitev kraja carinjenja blaga,
- izvajanje poenostavljenih postopkov carinjenja in sprejem dopolnilnih carinskih deklaracij na podlagi dovoljenj za poenostavitve, ki jih izdaja generalni carinski urad,
- izvozno carinjenje kmetijskega blaga, ki je v primeru izvoza deležno izvoznih spodbud.

Dejstvo je, da ima uvoz blaga v Slovenijo trend rasti, kar pomeni, da se večja tudi število uvoznih deklaracij ocarinjenega blaga, in sicer se je na nacionalnem nivoju leta 2011 povečalo število uvoznih deklaracij za 8,7 % glede na leto 2010 (CURS Letno poročilo, 2011).

3.3 PRENOVA POSLOVANJA ORGANIZACIJE

V obravnavani delovni organizaciji sem zaposlen že dvajseto leto. Delo carinskega delavca v okviru Carinske uprave RS sem opravljal na več delovnih mestih znotraj različnih organizacijskih enot, tako da mi ustroj in izvajanje delovnih procesov še zdaleč nista tuja, poznam njihovo zgodovino, razvoj ter pomanjkljivosti.

Dobro poznavanje carinskih postopkov in njihovih težav pri implementaciji je bilo glavno vodilo pri zasnovi praktičnega primera prenove poslovnih procesov.

3.3.1 NORMATIVNA UREDITEV

Republika Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo prenesla nanjo znaten del svojih pravic in se tako deloma odrekla samostojnosti. Poudariti je treba, da se to odraža predvsem pri pristojnostih urejanja carin, saj država carin ne določa več sama niti ne more z nobenim drugim sredstvom ovirati pretoka blaga iz skupne carinske unije preko svojega ozemlja. Seveda pa z drugimi članicami EU sodeluje pri pripravi skupne carinske zakonodaje.

Glede na subjekt, ki je izdal pravni akt s področja carin, lahko sedaj carinske pravne vire delimo na:

- evropsko pravo,
- nacionalno pravo in
- mednarodno pravo.

Evropsko pravo delimo na primarno in sekundarno pravo Skupnosti. Primarno pravo sestavljajo ustanovne pogodbe Evropskih skupnosti. Poznamo jih kot Pariško pogodbo, Rimsko, Maastrichtsko, Lizbonsko pogodbo itd. Primarno pravo zavezuje predvsem organe Skupnosti in nacionalnega zakonodajalca k ravnanju na podlagi teh pogodb.

Za pričujočo nalogo je pomembnejše sekundarno pravo Skupnosti. To so pravni akti, ki jih izdajajo organi Skupnosti in tako izpolnjujejo vlogo, ki jim jo nalaga primarno pravo Skupnosti. Ti akti so uredbe, direktive, odločbe, priporočila in mnenja.

Carinski zakonik Skupnosti je temeljni in najpomembnejši carinski pravni akt, sprejet z Uredbo Sveta (EGS) št. 2913/92. Dopolnjuje se z Izvedbeno uredbo za izvajanje Carinskega zakonika Skupnosti, ki je tako predmet pogostega spreminjanja. Na področjih, za katera Skupnost ni sprejela predpisov, so v uporabi nacionalni predpisi. Gre za področja, kjer bi zakonik s podrobnejšim predpisovanjem posegel v občutljivo področje organizacije uprave in vodenja upravnih postopkov posameznih držav, in za področja, na katerih so države članice dolžne spoštovati mednarodne pogodbe in mednarodno pravo (Zupančič, 2008, str. 26–27).

Nacionalno carinsko pravo je podrejeno carinskemu pravu Skupnosti. Med nacionalne vire prava štejemo naslednje zakonske predpise:

- Zakon o izvajanju carinskih predpisov Skupnosti (ZICPES – UL RS št. 25/04),
- Zakon o carinski službi (ZCS – UL RS, št. 56/99),
- Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2 – UL RS, št. 117/06),
- Zakon o upravnem postopku (ZUP – UL RS, št. 80/99),
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN – UL RS, št. 56/02),
- Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV – UL RS, št. 117/06),
- Zakon o trošarinah (ZTro – UL RS, št. 84/94).

Najpomembnejši podzakonski predpisi, ki jih slovenska carina dnevno uporablja, so:

- Pravilnik o izpolnjevanju enotne upravne listine, elektronskem poslovanju s CURS in o drugih obrazcih, ki se uporabljajo v carinskih postopkih (UL RS, št. 10/07),
- Pravilnik o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (UL RS, št. 141/06),
- Pravilnik o uveljavljanju pravice do oprostitve uvoznih dajatev (UL RS, št. 33/04),
- Pravilnik o uveljavljanju oprostitev plačila davka na dodano vrednost in trošarin v mednarodnem potniškem prometu (UL RS, št. 141/06).

Najpomembnejša vira mednarodnega prava sta Konvencija o mednarodnem cestnem prevozu blaga na podlagi zvezka TIR ali konvencija **TIR karnet** in Mednarodna konvencija o začasnem uvozu blaga na podlagi zvezka ATA ali krajše **ATA karnet**.

3.3.2 CARINSKA POOBLASTILA

Pristojnosti in pooblastila carinske službe ureja Zakon o carinski službi (ZCS), še podrobneje pa pooblašcene uradne osebe, pooblastila in način njihovega izvajanja opredeljuje Pravilnik o načinu izvajanja pooblastil pooblaščenih uradnih oseb carinske službe (UL RS št. 20/05, 109/10), v katerem so carinska pooblastila definirana kot pravice in dolžnosti carinskih organov, to je pooblaščenih uradnih oseb, da pri zagotavljanju svojih z zakonom določenih nalog izvajajo med drugim tudi naslednje ukrepe in opravila:

- pregledujejo in preverjajo verodostojnost osebnih dokumentov,
- vabijo osebe v uradne prostore in zbirajo podatke,
- zahtevajo predložitev listin in drugih dokumentov ter posredovanje podatkov,
- pregledujejo in reproducirajo dokumentacijo, podatke v računalniških bazah in drugih oblikah elektronskega shranjevanja ali posredovanja,
- odvezemajo vzorce carinskega oziroma trošarinskega blaga,
- ugotavljajo namensko uporabo pogonskega goriva in drugih trošarinskih izdelkov,
- vstopajo na zemljišča, v prostore in objekte,
- pregledujejo zemljišča, prostore in objekte,
- fotografirajo ali posnamejo predmete pregleda na drug nosilec podatkov,
- ustavljajo osebe in opravljajo njihov pregled,
- zadržijo osebo, zaloteno pri kršitvi predpisov,
- nosijo in uporabljajo strelno orožje.

3.3.3 OSNOVNI POJMI

Carinsko blago zavzema osrednje mesto v carinski tematiki, saj je smisel carinskega poslanstva v nadzoru nad blagom, ki se uvaža, izvaža ali prevaža čez carinsko črto. Način postopanja z blagom definira carinske postopke, kar opredeljujejo carinske dajatve, ki so tudi primarni cilj carinske službe. Brez blaga torej ni carine; carinsko blago pa definira ZICPES, ki pravi, da je blago vsaka opredmetena premična stvar, ki je v pravnem prometu, vključno z električno energijo.

Carinsko območje Skupnosti je območje, kjer se enotno uporabljajo carinski predpisi Skupnosti. To pomeni, da za to območje velja enotna obravnava blaga, ki se vnaša, in enak režim ne glede na to, kdo je blago izdelal ali uvozil. Carinsko območje torej tvorita enoten trg in enotna carinska obravnava blaga, carinske kontrole pa znotraj tega območja ni. Za vse blago, ki se vnese na območje Skupnosti, se šteje, da gre za neskupnostno blago (razen v primeru dokazila, da gre za skupnostno blago), ki mora pridobiti eno izmed carinsko dovoljenih rab ali uporab. Carinsko območje Skupnosti obsega ozemlja 27 držav članic, njihove teritorialne vode in njihove zračni prostor z nekaj izjemami. Carinsko območje definira carinska črta.

Carine so dajatve, ki jih predpiše država (v našem primeru Skupnost) in so vezane na prehod blaga preko carinske črte, plačujejo pa se na uvoz (uvozne carine), izvoz (izvozne carine) ali tranzit (tranzitne carine).

Carinski dolg so celokupne uvozne ali izvozne dajatve v blagovnem carinjenju, ki lahko nastanejo s prepustitvijo blaga v določen carinski postopek oziroma s sprejemom takšne carinske deklaracije. Med dajatvami ločimo carine, davek na dodano vrednost, trošarine, davek na motorna vozila itd. Carinski dolg pomeni obveznost, da oseba plača uvozne ali izvozne dajatve v višini, ki velja za določeno blago po veljavnih predpisih Skupnosti.

Navadno pri postopkih rednega uvoza blaga carinski dolg podjetja poravnava z odloženim plačilom, pri čemer je dolg zavarovan z bančno garancijo ali tudi z gotovinskim pologom ali depozitom (slednje sicer zelo redko). Kadar blago uvaža fizična oseba, se carinski dolg poravna tudi neposredno na mejnem prehodu z gotovinskim vplačilom na prehodni račun carinskega urada.

Carinsko dovoljena raba pomeni carinsko rabo ali uporabo blaga, ki so jo dovolili carinski organi. Gre za uvoženo, izvoženo ali blago, ki se že nahaja na carinskem območju pod carinskim nadzorom. Carinsko dovoljene rabe ali uporabe so: vnos blaga v carinski postopek, vnos blaga v prosto cono ali prosto skladišče, ponovni izvoz blaga s carinskega območja Skupnosti, uničenje blaga in odstop blaga državni blagajni.

Glede na poreklo in status ločimo skupnostno in neskupnostno blago, status blaga pa nadalje določa dovoljeno carinsko rabo ali uporabo, oziroma poenostavljeno povedano, katero blago se lahko predloži v posamezni carinski postopek.

Predložitev blaga je postopek, s katerim se carinskim organom na predpisan način sporoči, da se uvozno ali izvozno blago nahaja pri carinskih organih (izpostavi) ali na drugem mestu, ki so ga določili ali odobrili carinski organi. Z vzpostavitvijo carinskega nadzora, s sporočilom, da je bilo blago vneseno na carinsko območje in da se nahaja na predpisanem mestu, ki so ga določili carinski organi, dobijo carinski organi dostop do blaga, s čimer jim je zagotovljen nadzor nad njim. Blago carinski organi evidentirajo, označijo ali fizično sprejmejo pod nadzor, tako se formalno in dejansko vzpostavi carinski nadzor.

Carinski nadzor pomeni aktivnosti in ukrepe, ki zagotavljajo istovetnost blaga in dejanski nadzor nad neupravičenim razpolaganjem s carinskim blagom do pridobitve dovoljene carinske rabe in možnega poplčila carinskega dolga.

Deklarant je oseba, ki vloži carinsko deklaracijo. Deklarant je lahko vsaka oseba s sedežem v Skupnosti (kar ne velja za potniški promet in tranzitne postopke, kjer so običajno vključene osebe s sedežem zunaj Skupnosti), ki lahko sama ali preko druge osebe pri pristojnih organih predloži blago in deklaraciji priloži vse potrebne listine, ki so predvidene v predpisih za carinski postopek (Zupančič, 2008, str. 104–105).

Carinska deklaracija je dejanje, s katerim deklarant določi carinski postopek, v katerega naj se blago uvede, in s katerim oseba v predpisani obliki in na predpisan način izrazi voljo dati blago v določeni carinski postopek. Carinska deklaracija je hkrati vloga za odobritev carinsko dovoljene rabe blaga, obračun uvoznih dajatev, odločitev, s katero je deklarantu naloženo plačilo dajatev in hkrati enotna upravna listina za potrebe in namen drugih državnih organov (EUL).

Skupna deklaracija pomeni instrument vzpostavitve carinskega nadzora nad uvoznim blagom, ki še ni bilo predloženo v posamezen carinski postopek oziroma nima pridobljene

dovoljene carinske rabe ali uporabe. Zakonik pravi, da mora neskupnostno blago, vneseno na carinsko območje Skupnosti, pridobiti dovoljeno carinsko rabo ali uporabo (48. člen CZ), v nasprotnem primeru mora biti v roku štiriindvajsetih ur vložena skupna deklaracija. Običajno so razlogi za vložitev skupne deklaracije naslednji: pri samem vnosu blaga se iz različnih razlogov še ne ve, v kateri postopek se bo blago prepustilo, vnesla ga je oseba, ki nima pooblastil ali navodil za nadaljevanje carinjenja, za nadaljnji postopek blago nima predvidenih spremnih dokumentov (npr. uvozno dovoljenje), na enem prevoznem sredstvu je blago za več prejemnikov, uvaža se specifično blago, katerega uvoz zahteva takojšnje zavarovanje morebitnega carinskega dolga, gre za pretovor blaga idr.

Zastopanje: Carinski zakonik pravi, da lahko vsakdo imenuje zastopnika, ki zanj pri carinskih organih opravlja vsa dejanja in vse formalnosti v zvezi s carinskimi predpisi. Zastopanje je lahko neposredno (direktno) ali posredno (indirektno). Pri neposrednem zastopanju ravna zastopnik v imenu in za račun zastopanega, pri posrednem pa zastopnik ravna v lastnem imenu, zato je deklarant, a za račun osebe, ki ga je pooblastila. To, da je pri posrednem zastopanju zastopnik istočasno deklarant, pomeni, da je stranka v carinskem postopku in carinski zavezanec ali dolžnik, to je prva odgovorna oseba za plačilo carinskega dolga pri sprostitvi blaga v prosti promet. Za osebo, ki ne izjavi, da nastopa v tujem imenu in za tuj račun (neposredni zastopnik), in za osebo, ki izjavi, da nastopa v tujem imenu in za tuj račun (posredni zastopnik), pa ni pooblaščen, se šteje, da nastopata v lastnem imenu in za svoj račun. V Sloveniji mora imeti oseba, ki se ukvarja s carinskim posredništvom v okviru svoje dejavnosti (špedicija), sedež na območju Slovenije in zaposlovati vsaj eno osebo, ki ima ustrezno strokovno izobrazbo in je opravila strokovni izpit, kar pomeni, da poseduje dovoljenje ali licenco za zastopanje v carinskih zadevah.

Carinjenje blaga pomeni splošni postopek ravnanj in postopanj v zvezi z blagom pred carinskimi organi. ZICPES pravi, da predstavlja carinjenje blaga vsako uradno dejanje pri predložitvi blaga v kateri koli carinski postopek, torej carinjenje blaga ni enako carinskemu postopku.

Carinski postopek je ena izmed carinsko dovoljenih rab, ki daje deklarantu v zvezi z blagom določene pravice in obveznosti. Carinski postopek se začne z vložitvijo carinske deklaracije. Carinskih postopkov je osem: sprostitev v prosti promet, tranzitni carinski postopek, postopek carinskega skladiščenja, postopek aktivnega oplemenitenja, postopek predelave pod carinskim nadzorom, začasni uvoz, pasivno oplemenitenje in postopek carinskega izvoza.

Carinska kontrola pomeni pristojnost carinskih organov za izvajanje vseh potrebnih kontrol za zagotavljanje in spoštovanje carinskega pravnega reda Skupnosti in druge zakonodaje, ki ureja vstop, izstop, tranzit, prenos in posebno uporabo blaga, ki se giblje med carinskim območjem Skupnosti in tretjimi državami.

Fitosanitarno spričevalo: Nadzor pri vnosu rastlin in rastlinskih proizvodov iz tretjih držav v Republiko Slovenijo ureja Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin. Pošiljko mora običajno spremljati fitosanitarno spričevalo. To je potrdilo o zdravstvenem stanju rastlin, ki ga izda državna organizacija za varstvo rastlin ali pristojni organ, ki deluje v njenem imenu (Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin, Ur. list RS, št. 45/2001, Pravilnik o ukrepih in postopkih za preprečevanje vnosa in širjenja škodljivih organizmov rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov, Ur. list RS, št. 31/2004, 142/2004). Za nekatere rastline in rastlinske proizvode s poreklom iz tretjih držav je obvezen fitosanitarni pregled na vstopnem mestu v Skupnost, medtem ko za nekatere velja prepoved vnosa (npr. jedilni in semenski krompir ter sadike, cepiči, podlage in deli rastlin vinske trte ter agrumov).

Fitosanitarna uprava Republike Slovenije skrbi za področje varstva rastlin pred škodljivimi organizmi, za varstvo rastlinskih pridelkov in rastlinskih proizvodov na način, s katerim se preprečijo škodljive posledice uporabe fitofarmacevtskih sredstev in gnojil.

Pošiljke rastlin, rastlinskih proizvodov in drugih nadzorovanih predmetov, ki se uvažajo v Skupnost, morajo biti uradno pregledane in jih mora spremljati izvirno fitosanitarno spričevalo.

Veterinarsko spričevalo je overjeno potrdilo pristojne mejne veterinarske službe, s katerim se potrjuje zdravstveno stanje živali oziroma, da v kraju izvora živali ni bila ugotovljena določena kužna bolezen, ki se lahko prenese z njimi. Prevoz živali, živil, surovin, proizvodov, zdravil in medicinskih pripomočkov, krme in odpadkov v mednarodnem prometu lahko poteka le preko mejnih prehodov, kjer je organiziran veterinarski nadzor. Uvoz in tranzit živali, živil, surovin, proizvodov, zdravil in medicinskih pripomočkov, krme in odpadkov se dovoli po predhodnem veterinarskem pregledu na meji z odločbo, s katero se za vsak primer posebej ugotovi, da z ozirom na predpisane pogoje ni veterinarskih ovir za uvoz in tranzit. Pri začasnem uvozu in izvozu ali tranzitu hišnih živali v potniškem prometu je dovoljen vstop ali izstop brez predhodnega veterinarskega pregleda, če živali spremlja predpisano veterinarsko spričevalo. Urejanje administrativno-tehničnih zadev pri prevozu živih živali se obravnava prednostno.

Trošarine so davek na porabo in predstavljajo notranjo dajatev. V skladu z Zakonom o trošarinah (ZTro – UL RS, št. 84/94) carinski organi pri uvozu blaga obračunavajo in pobirajo tudi trošarinske dajatve.

Trošarine so predpisane za:

- alkohol in alkoholne pijače,
- tobačne izdelke,
- energente in električno energijo.

Zakon pravi, da se pri sprostitvi v prosti promet obračuna in plača trošarina, kot bi bila uvozna dajatev, plačati pa jo mora carinski dolžnik, kot določujejo carinski predpisi,

oziroma prejemnik blaga. Trošarinsko blago mora obvezno spremljati ustrezen trošarinski dokument. Trošarine imajo med javnofinančnimi prihodki vse bolj pomembno vlogo. V zadnjih letih se je delež trošarin v davčnih prihodkih proračuna RS povečal s 13,9 % v letu 2007 na 18,8 % v letu 2009. V kontekstu pobranih carinskih dajatev pa je na trošarine v letu 2011 odpadlo že 60 % (CURS Letno poročilo 2011).

3.3.4 INFORMACIJSKA PODPORA

Sodobna in zmogljiva informacijska podpora je pogoj za hiter in učinkovit carinski servis javnih uslug, ki ga slovenska carina zagotavlja skozi široko paletu postopkov v zadovoljstvo ne samo neposredno vpletenih v carinske postopke, ampak tudi širše družbene skupnosti.

Carinska uprava Republike Slovenije se trudi izpopolnjevati najkvalitetnejše informacijske rešitve, tako je že leta 2007 nadgradila računalniško izmenjavo podatkov (RIP) s svojimi partnerji na raven elektronskega podpisa, ki je bil predpogoj za brezpapirno elektronsko poslovanje. Vsi uporabniki sistema za elektronsko poslovanje morajo upoštevati visoke varnostne standarde in se ravnati po Zakonu o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (ZEPEP) ter zagotoviti dolgoročno revizijsko varno hrambo elektronskih dokumentov v skladu z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA).

Kvalitetna in široko zasnovana informacijska tehnologija omogoča carini hitro in zanesljivo medsebojno komunikacijo in izmenjavo podatkov s poslovnimi partnerji, s tem pa tudi strokovno in poenoteno izvajanje carinske zakonodaje na vseh ravneh. Tako je skoraj vsako delovno mesto v izpostavi Obrežje opremljeno z računalnikom in širokopasovnim dostopom do spleta, saj vse računalniške aplikacije, ki se dnevno uporabljajo pri delu, temeljijo na internetni povezavi. Vzdrževanje sistema in optimizacijo izvaja lokalna informacijska služba v sodelovanju z zunanjim skrbnikom omrežja. Navedel in opisal bom za namen naloge pomembne aplikacije, ki se dnevno uporabljajo.

SIAIS: slovenski avtomatizirani uvozni sistem (slika 7). Marca 2009 je Carinska uprava RS prenovila sistem uvoznih carinskih deklaracij in uvedla avtomatiziran uvozni sistem (SIAIS), ki predstavlja predvsem prenovu poslovanja v uvoznih postopkih, avtomatizacijo postopkov in opravil, brezpapirno poslovanje pri uvozu, pripravo na uvedbo varnostnih in varstvenih zahtev, uporabo uvozne deklaracije za namene vstopne skupne deklaracije in uvod v prihodnje projekte centraliziranega carinjenja. SIAIS omogoča hiter in sodoben postopek uvoznega carinjenja ob hkratnem upoštevanju vseh carinskih predpisov, omejitev in prepovedi.

Slika 7: Programsko okno aplikacije SIAIS

The screenshot displays the SIAIS application window within an Internet Explorer browser. The browser's address bar shows the URL: https://sics2.curs.sigov.si/https/httpsportal/sics/https/c5/hy7LDoJADEU_gbWgDktkDBKdgcF8gQ0hvgLxQakSyNelO51obJfrrnttCDvZey7f6Lfqd6PKEI-KgY8eg. The application interface includes a top navigation bar with 'Uporabnik: CBRH8' and 'Urad: SI001123 - OBREŽJE'. Below this, there are fields for 'MRN:', 'Stanje: U01 - Vloženo', and 'Verzija: Osnovna deklaracija'. The main form is divided into several sections: 'Tip deklaracije (1): IM', 'Carinski urad: SI001123', 'Datum sprejema:', 'Pošiljatelj / Izvoznik (2): PETROKEMJA D.O.O.', 'Nakladnice (4):', 'Št. postavk (5): 3', 'Št. tovorkov (6): 161', 'Oprav. št. (7): IMY-011497-0833-109', 'LRN: SI37911821B10000032039', 'Prejemnik (8): SI 10927425, ZRNO D.O.O.', 'Država odpreme (15): HR, Namembna država (17): SI', 'Dobavni pogoji (20): FCA, KUTINA', 'Valuta in skupni znesek (22): EUR 56.503,20, Valutni tečaj (23): 1,0000', 'Vrsta posla (24): 11', 'Deklarant / Zastopnik (14): SI 37911821, VIATOR & VEKTOR LOGISTIKA D.O.O.', 'Prevozno Sredstvo Ob Prihodu (18): NM4404P/N965NM, KKCD7078/KKNP408, NMF4777/N577NM, KK2580M/KKHT998, BJ394EB/BJ750DV, MBCV067/Z102MB, KK2540/D327KK', 'Zabojujnik (19): 0 - BLAGO SE NE PREVAŽA V ZABOJNIKIH', 'Prevozno Sredstvo Ob Prehodu Meje (21): SI', 'Vrsta Prometa Na meji (25): 3 - CESTNI PREVOZ'. The bottom of the window shows the Windows taskbar with various open applications and the system clock at 15:52.

Vir: CURS (2009)

SINCTS: Slovenski nacionalni carinski tranzitni sistem je podpora tranzitnemu postopku. Podpira obstoječe funkcije tranzitnega postopka NCTS (New Computerised Transit System), ki se nanašajo na delo urada odhoda, urada tranzita, namembnega urada in urada zaključka/pristojnega urada (slika 8). Omogoča pregled nad elektronsko vloženiimi tranzitnimi deklaracijami, ročni vnos tranzitne deklaracije, spremljanje in usmerjanje procesov, tiskanje potrebnih izpisov, izmenjavo sporočil z EU in deklaranti. Med novostmi so tudi postopek poizvedb in izterjav, obveščanje Evropskega urada za boj proti goljufijam, če gre za pošiljke občutljivega blaga, in opravljanje varnostne analize tveganja na vstopu. Od 1. januarja 2009 je predpisana obvezna uporaba tehnike za obdelavo podatkov za postopke TIR, ki se opravljajo na carinskem območju Skupnosti. Podatke iz zvezka TIR v elektronski obliki predloži udeleženec v skladu s predpisano strukturo in ustreznimi podatki. Namesto papirnatega postopka teče postopek z izmenjavo določenih sporočil. Tok sporočil v NCTS omogoča sledenje tranzita, kar povečuje varnost. Elektronski postopek je podlaga za hitrejši konec in zaključek postopka TIR ter posledično manjše število nepotrebnih poizvedovalnih postopkov. Veljaven zvezek TIR je mednarodno veljavno dokazilo o zavarovanju, zato dodatno zavarovanje morebitnega carinskega dolga ni potrebno. Podatki iz zvezka TIR se uporabijo tudi za določitev posledic, ki izhajajo iz razhajanja med njimi in elektronskimi podatki iz zvezka TIR.

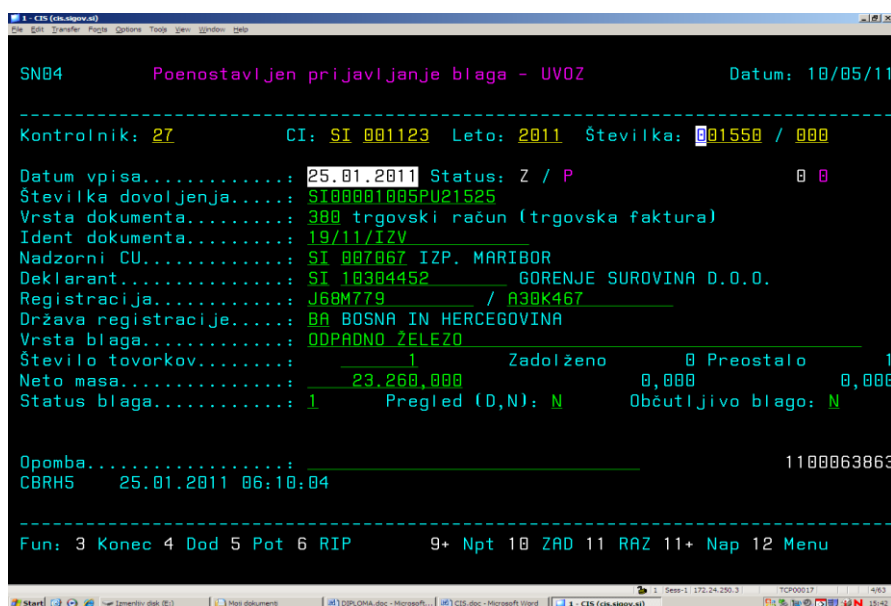
Slika 8: Programsko okno aplikacije SINCTS

The screenshot displays the SINCTS application interface within a Windows Internet Explorer browser. The page header includes the Carinska uprava Republike Slovenije logo and the Portal SICIS. The main navigation bar contains tabs for Dobrodošli, ECS, SIAES, MOIZ, SIAIS, STROM, SINCTS (selected), GCUKOD, and EOS. Below this, there are sections for 'Urad odhoda', 'Namembni urad', and 'Urad tranzita'. The 'Urad odhoda' section shows 'Uporabnik: CBRH8' and 'Urad: SI001123 - OBREŽJE'. The 'Urad tranzita' section shows 'MRN: [empty]', 'Stanje: A02 - Vloženo', and 'Verzija: Osnovna deklaracija'. The main form area is divided into several sections: 'GLAVA' (with sub-tabs POSTAVKE, NAPAKE, and NAPOTKI SAT), 'Pošiljatelj' (sender information), 'Prejemnik' (recipient information), 'Glavni zavezanec' (main declarant), 'Pooblaščen prejemnik' (authorized recipient), 'Zastopnik' (representative), 'Zalivke' (containers), and 'Vrsta transporta' (transport type). Each section contains various fields for identification numbers, names, addresses, and dates. The 'Skupni podatki o blagu' (general cargo data) section includes fields for 'Postavke' (1), 'Bruto masa (kg)' (26.160.000), and 'Zabojniki' (0 - BLAGO SE NE PREV). The 'Rezultat kontrole na uradu odhoda' (control result at the office of origin) section includes fields for 'Datum kontrole na uradu odhoda', 'Predviden datum prispetja', and 'Pregledal'. The 'Deklarirani tranzitni uradi' (declared transit offices) section includes fields for 'Urad tranzita' and 'Čas prispetja'. The 'Dejanski tranzitni urad' (actual transit office) section includes fields for 'Urad tranzita' and 'Datum prehoda'. The bottom of the window shows the Windows taskbar with various open applications and the system clock.

Vir: CURS (2011)

SICIS: slovenski carinski informacijski sistem (slika 9) je prvobitna nacionalna programska shema oziroma sistem evidenc, ki omogoča izvrševanje zakonsko določenih carinskih nalog in pooblastil skozi elektronski sistem poslovanja. Namenjen je evidentiranju raznovrstnih dogodkov pri izvajanju carinskih postopkov. Glede na uporabniški profil in naše pravice, vrsto postopka ter dokumente, ki spremljajo blago, ločimo različne sklope uporabniških menijev, med drugim: carinske listine (uvozno in izvozno carinjenje), carinski nadzor, laboratorijske analize, knjiženje dolga (MCD), odločbe, carinska skladišča, SUP, šifrante, registre, garancije. Izpostaviti velja modula carinjenje in modul nadzor. Skozi SICIS se izvajajo specifični carinski postopki na nacionalnem nivoju, kot so sprostitev blaga v prosti promet, tranzit, carinsko skladiščenje, aktivno oplemenitenje, predelava pod carinskim nadzorom, začasni uvoz, pasivno oplemenitenje in izvoz.

Slika 9: Domači informacijski sistem SICIS

Vir: CURS (2011)

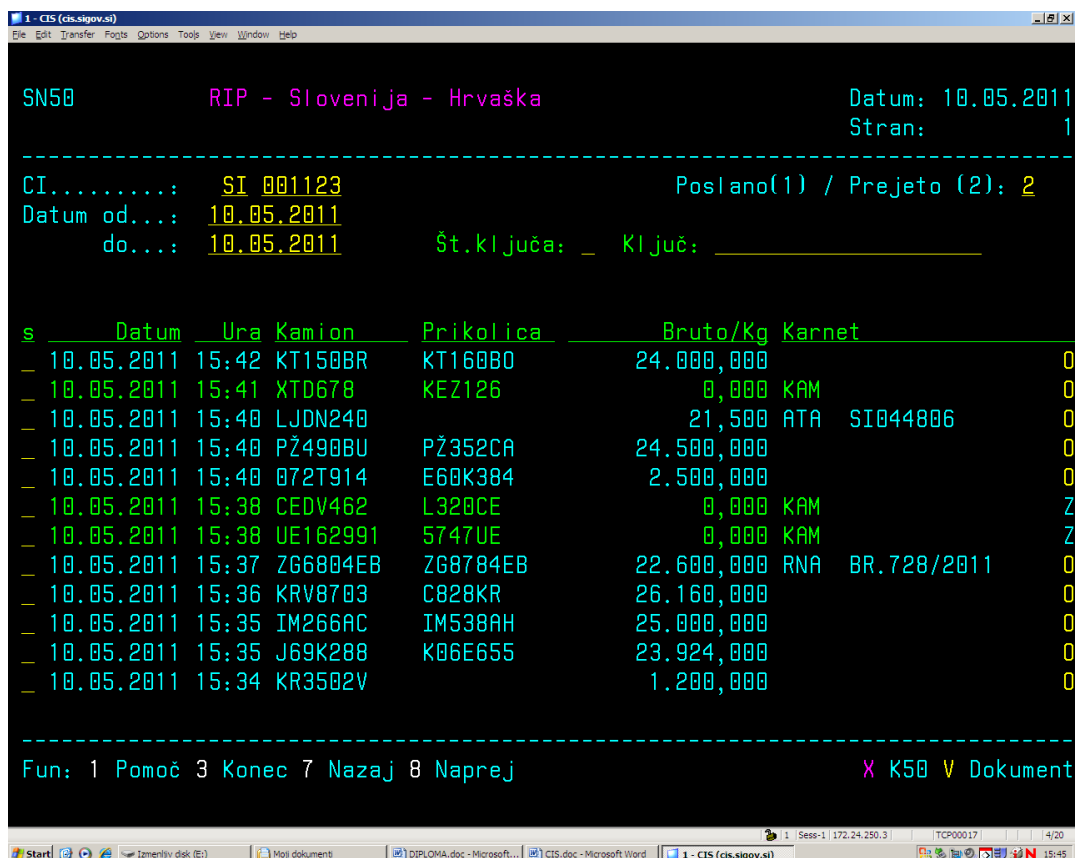
SAT: sistemska analiza tveganja predstavlja metodologijo dela oziroma najpomembnejše orodje carine v vseh fazah carinskega postopka, s pomočjo katerega se skušajo razpoložljivi človeški in tehnični viri kar najbolj izkoristiti ob hkratnem zniževanju tveganj kršitev carinske zakonodaje na najnižjo možno mero. To pa predvsem zato, ker je narava carinskega dela opredeljena z množičnostjo pojavljanja različnih dogodkov, bodisi z velikim številom potnikov bodisi z nepreglednimi količinami uvoznega ali izvoznega blaga. Obenem je treba ob enakem ali celo manjšem številu carinskih delavcev zagotoviti kvaliteten nadzor in selektivno kontrolo nad pretokom blaga in ljudi, kar pa vedno predstavlja določeno tveganje. Z učinkovitim upravljanjem s tveganji je moč omejene človeške vire usmeriti tja, kjer so v danem trenutku najpotrebnejši in bodo dali najboljše rezultate. Aplikacija SAT carinskega delavca usmerja in vodi pri izvajanju carinskega postopka v smislu povečanega tveganja za kršitve carinskih predpisov. Sistem na podlagi široke baze podatkov zazna in oceni možno kršitev predpisov. Tako lahko nanjo opozori izvajalca carinskega postopka ter ga spodbudi k izvedbi preventivnega ukrepa in predpisane kontrole. Kazalniki tveganja so opredeljeni glede na carinskega zavezanca (voznik, ki bil je že predhodno vpleten v nepravilnosti, uvoznik, ki je v preteklosti že kršil zakonodajo, lastnik blaga, deklarant ...) ali pa so osredotočeni na carinsko blago (poreklo blaga, vrednost blaga, znesek garancije, način pakiranja, oblika in pot transporta, čas prispetja idr.). Tendanca carine je krepiti in razširiti obvladovanje tveganj na celotno področje delovanja (trošarine, okoljske dajatve, prisilna izterjava ...).

RIP SI-HR je samostojen programski modul znotraj sistema SICIS (slika 10). Je sistem računalniške izmenjave med sosednjima nacionalnima carinskima administracijama za uskladitev njunih mejnih kontrol. Pospešuje pretok tovarnega prometa na mejnih prehodih zunanje meje Skupnosti z Republiko Hrvaško, preprečuje zlorabe carinskih in drugih predpisov na mejnih prehodih ter zagotavlja izmenjavo podatkov v carinskih

postopkih. Še pred prihodom vozila oziroma takoj, ko vozilo opravi izstopne carinske formalnosti v Republiki Hrvaški, prispe v SICIS po varni povezavi najava prihoda vozila in tovora, ki ga posredujejo hrvaški carinski organi. Sistem, ki deluje obojestransko, teži k izravnavi carinskih evidenc na obeh straneh, ne nazadnje pa tudi krepi sosedsko sodelovanje in zaupanje.

Slika 10: Programsko okno aplikacije RIP SI-HR

Vir: CURS (2011)

3.3.5 POSTOPEK CARINJENJA

Carinski uvozni postopek, uvozno carinjenje blaga ali blagovno carinjenje (vse variante se uporabljajo v praksi in so po pomenu enakovredne) izvaja blagovni oddelek Carinske izpostave Obrežje. Delo je organizirano tako, da na vložišču opravljata delo v eni izmeni dva carinska delavca (dva dopoldan in dva popoldan), na blagovnem oddelku pa sestavljajo ekipo kontrolor in sedem ali osem inšpektorjev preglednikov, odvisno od internega razporeda in drugih vplivov.

Obstoječi postopek se je izoblikoval že pred časom, v bistveno drugačnih socialno-ekonomskih pogojih poslovanja, in kot tak danes ne predstavlja več primerne odgovora na izzive moderne organizacije. Postopek je dolg in zamuden. Dejavnosti se prepletajo in podvajajo. Delovne naloge se še vedno razdrobljene po različnih delovnih mestih med

oddelki, zaradi česar prihaja do nepotrebnih zamud, čas izdelave posamezne deklaracije pa je še vedno bistveno daljši, kot bi lahko bil glede na razpoložljive kadre in IKT.

3.4 PREDSTAVITEV OBSTOJEČEGA POSTOPKA ASIS

V vsakodnevni praksi se uporabljajo različne vrste carinskih postopkov pri uvoznem carinjenju blaga. V grobem ločimo redne in poenostavljene carinske uvozne postopke, uvozno blago pa se lahko ocarini tudi na podlagi nepopolnih podatkov, pogosti so tudi postopki začasnega uvoza blaga.

Podrobneje bom poskušal prikazati carinski postopek sprostitve blaga v prosti promet na podlagi rednega uvoznega carinjenja. Blagovno carinjenje običajno sestavljajo naslednje aktivnosti:

- predložitev blaga in sprejem listin,
- formalno preverjanje,
- dokumentarno preverjanje,
- dodelitev statusa deklaracije,
- pregled usklajenosti deklaracije,
- knjiženje,
- preverjanje deklaracije,
- obračun,
- sestavljanje zapisnika o ugotovljenih nepravilnostih,
- arhiviranje.

3.4.1 PREDLOŽITEV BLAGA IN FORMALNO PREVERJANJE

Po carinskem zakoniku je dolžnost vsakogar, ki vnese kakršno koli blago na carinsko območje Skupnosti, takojšnja predložitev vsega blaga krajevni pristojni carinski službi. Predložitev se lahko opravi samo na za to določenem kraju – kategoriziranem mejnem prehodu, to je s primerno infrastrukturo za specifično blago. Blago lahko oseba predloži sama ali preko pooblaščenca oziroma zastopnika za carinske zadeve, ki poseduje veljavno licenco za opravljanje poslov z zvezi s carinskimi zadevami. To pomeni predvsem poznavanje blaga in carinskih postopkov, kar opravljajo špediterji ali carinski deklaranti. Tem poznavanje uvrščanja blaga in carinskih postopkov ter logistike transporta predstavlja poklicni izziv, saj prosto tržijo storitve blagovnega posredništva. Tako imamo na mejnem prehodu kopico špedicij ali posredniških organizacij, ki so šoferjem, potnikom in vsem, ki imajo kakšne koli težave pri prehajanju državne meje in carinske črte, neprestano na voljo. Ponujajo menjalniške, posredniške in druge usluge, povezane z vnosom blaga, ki za običajnega potnika ali prevoznika pomenijo preveč zapleten skupek najrazličnejših administrativnih opravil, saj je treba zakonsko zadostiti kompleksnim pogojem uvoza in prepustitve v eno izmed carinsko dovoljenih rab blaga.

Vsak postopek se začne s predložitvijo blaga, tako da deklarant – špediter ali prevoznik sam vloži nov set enotne upravne listine (EUL; razdelek 3.3.3) s pripadajočimi spremnimi

listinami (kontrolna kartica, tovorni list, faktura, dovoljenja, spričevala...) v predalček okenca na vložišču blagovnega dela.

Na vložišču carinski delavec s srednješolsko izobrazbo novo vlogo najprej časovno evidentira, nato preveri identiteto osebe, ki je prinesla carinske listine, in njen pravni interes. Preveri osebni dokument in prometno dovoljenje, če je vložnik prevoznik blaga, in licenco za zastopanje v carinskih zadevah, če je vložnik carinski deklarant. V nadaljevanju carinski delavec rutinsko pregleda, ali vložena dokumentacija vsebuje vse potrebne listine za izvedbo postopka oziroma ali je vloga popolna in izpolnjuje vse formalne pogoje za pričetek carinjenja. Popolno vlogo carinik posreduje v sosednjo sobo na oddelek za blagovno carinjenje, v predal carinskega inšpektorja – kontrolorja. Nepopolne vloge se zavrne, pri čemer se evidentira čas zavrnitve z obrazložitvijo in navedbo popravkov, in se dokumentacijo pošlje v deklarantov predal oziroma se jo vrne osebi, ki jo je vložila, če je ta prisotna. V nasprotnem primeru se jo o zavrnitvi obvesti po telefonu.

3.4.2 DOKUMENTARNO PREVERJANJE

Dokumentarno preverjanje enotne upravne listine se vrši na oddelku carinjenja blaga. Izvaja ga carinski delavec kontrolor, to je strokovno usposobljena in za to pooblaščen uradna oseba z nazivom carinski svetovalec – inšpektor z visokošolsko izobrazbo. Bistvena razlika med formalnim in dokumentarnim pregledom priložene dokumentacije je v natančnosti pregleda. Carinik na vložišču zgolj ugotavlja prisotnost potrebnih listin, ne pogloblja pa se v vsebinsko primernost, ki jo, tako kot tudi vse druge zakonsko predpisane elemente, ugotavlja vodja carinjenja, to je kontrolor – carinski inšpektor.

3.4.3 PODELITEV STATUSA DEKLARACIJI

Carinskih postopkov je kar nekaj. So kompleksni in njihova prepletenost terja veliko strokovnega znanja s področja carinskih predpisov, carinske tarife, ugotavljanja porekla in uvrščanja blaga. Potrebna sta sprotno spremljanje sprememb in dopolnil nenehno spreminjajoče se zakonodaje ter koordinacija z drugimi pristojnimi službami zaradi same narave blaga (npr. s tržno inšpekcijo), obenem pa to delo zahteva leta pridobivanja izkušenj na različnih delovnih mestih in ravneh carinske hierarhije, da se pridobi dober in kritičen vpogled v celovit prerez carinskih postopkov.

To znanje naj bi carinski kontrolor kot vodja carinjenja in odgovorna oseba za izvajanje carinskih postopkov apliciral pri dodelitvi statusa carinski deklaraciji, kar je njegova osnovna naloga. Status deklaracije pomeni zgolj določitev poti deklaracije oziroma pooblastitev in odgovornost pristojnega inšpektorja preglednika za izvedbo carinskega postopka in individualno napotilo kontrolorja v zvezi z vrsto in načinom izdelave carinske deklaracije uvoznega blaga (ločimo P0 – brez pregleda, P1 – fizični pregled blaga, P2 – dokumentarno preverjanje, P4 – jemanje vzorcev). Torej status deklaracije določa, kdo, kaj, zakaj in kako bo preverjal deklaracijo oziroma ali je zaradi vrste blaga pregled upravičen. Naloga kontrolorja je torej, da opredeli in ovrednoti specifičnost postopka ter zahtevnost potrebnih opravil za njegovo izvedbo ter na podlagi strokovne presoje

deklaraciji dodeli status in s tem definira vse potrebne parametre izvedbe carinskega postopka.

3.4.4 PREGLED USKLAJENOSTI CARINSKE DEKLARACIJE

Po dodeljenem statusu deklaracije se predmet carinske obravnave dostavi v izdelavo odrejenemu carinskemu inšpektorju. Preverjanje usklajenosti uvozne carinske deklaracije izvaja carinski inšpektor preglednik, in sicer gre za preverjanje verodostojnosti in vsebinske ustreznosti celotne dokumentacije, skupaj s carinsko deklaracijo glede na zahtevani carinski postopek in carinske ugodnosti.

Pri ugotavljanju verodostojnosti se preveri avtentičnost dokumenta oziroma navedb v njej. Pri preverjanju vsebine pa se ugotavlja, ali listina ustreza zahtevanemu carinskemu postopku in pogojem iz veljavnih predpisov.

Če deklaracija ustreza predpisanim zakonskim standardom in preglednik ni zaznal nepravilnosti, jo odda na knjiženje na vložišče.

3.4.5 KNJIŽENJE DEKLARACIJE

Knjiženje deklaracije pomeni sprejem in vnos podatkov v uradno carinsko evidenco. Na vložišču blagovnega dela izpostave Obrežje ga običajno opravljata dva carinika.

Deklaraciji se podeli zaporedna številka delovodnika, kar pomeni, da je carinski organ sedaj tudi formalno in s tem dokončno sprejel predloženo blago v zahtevani postopek. S tem nastopijo določene pravice in dolžnosti deklaranta v zvezi z izvedbo postopka in samim blagom, saj sedaj nastane carinski dolg ali obveznost plačila uvoznih dajatev.

Sprejem carinske deklaracije ima naslednje pravne učinke:

- uporabijo se predpisi, ki veljajo na dan sprejema carinske deklaracije, razen če ni izrecno drugače določeno,
- carinski dolg se ugotovi na osnovi podlag, ki so ugotovljene na dan sprejema carinske deklaracije,
- pri postopku sprostitve blaga v prosti promet nastane carinski dolg.

Knjiženje deklaracij samo po sebi ni zahtevno opravilo, težava je le v opisu in obsegu delovnih nalog, saj je carinik hkrati vratar, telefonist, informator, administrator in arhivar. To pride še posebno do izraza pri koordinaciji vseh teh opravil v času povečanega obsega dela na vložišču, v konicah, ko je potrebna maksimalna osredotočenost pri vnašanju podatkov v računalniški sistem, vsi dražljaji iz okolice so takrat odvečni in moteči, saj ima lahko vsaka napaka v deklaraciji večje ali manjše finančne posledice. Dnevno se zaknjiži in obdela med sto in tristo dokumenti.

Ko se deklaracija zaknjiži in se vnesejo popravki, se vrne v ponoven pregled in preverjanje inšpektorju pregledniku (P2 – pregled listin, P1 – fizični pregled blaga) ali zgolj v zaključek postopka (P0 – brez pregleda). Blago se takrat prepusti, kar pomeni, da se z listino o

prevzemu blaga in uradnim žigom blagu dovoli vstop v Skupnost in fizični izvoz z blagovnega terminala v notranjost države.

3.4.6 PREVERJANJE DEKLARACIJE

Preverjanje deklaracije je izvajanje carinske kontrole, ki lahko obsega preverjanje listin in blaga, vključno z odvzemom vzorcev za analizo, ki služi ugotovitvi lastnosti in vrste blaga. Če se carinska deklaracija preveri, rezultati preverjanja služijo kot podlaga za uporabo določb o carinskem postopku, v katerega je dano blago.

Ugotavlja in preverja se dokazila o poreklu blaga (listina o dokazilu porekla – EUR1 ali izjava o poreklu blaga na izvornem računu ali fakturi) in na podlagi tega upravičenost preferencialnih carinskih stopenj, odpisujejo se količine po dovoljenjih za uvoz kmetijskih proizvodov, tako imenovanih dovoljenjih AGRIM (npr. za uvoz sladkorja).

Ugotavljajo in preverjajo se uvozne količine po institutu odobrenih tarifnih kvot uvoza (npr. kvote za vino). Preverjanje carinske deklaracije lahko obsega tudi preverjanje izpolnjevanja pogojev za prednostno obravnavo (npr. oprostitev).

Ena izmed osnovnih metod preverjanja deklaracije oziroma preverjanja pravilnost navedb v njej je pregled blaga. Ta se izvede zaradi primerjanja prijavljenega in dejanskega stanja, in sicer se pregleduje:

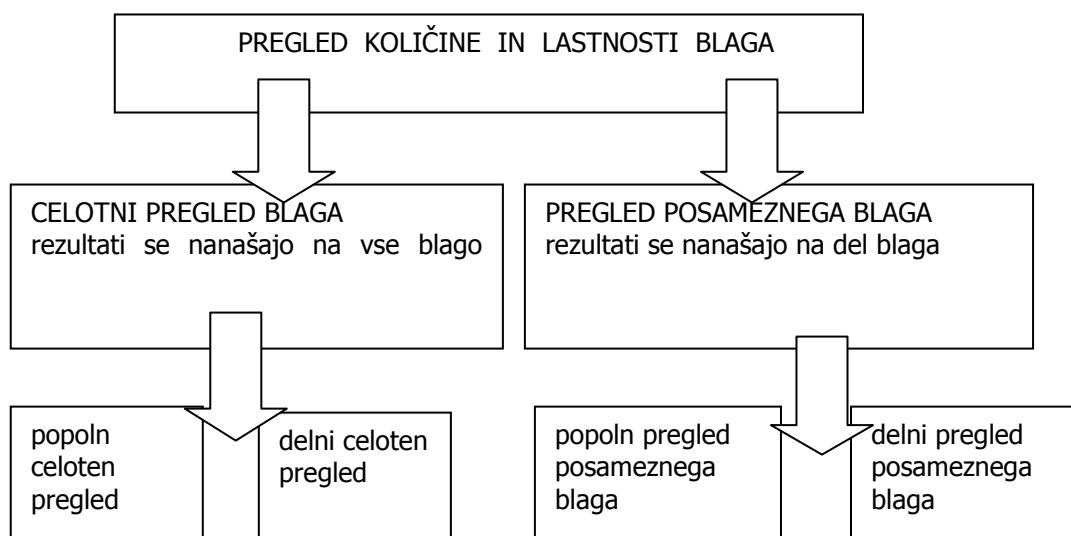
- količina blaga, ki predstavlja podlago za določitev dajatev glede na enoto mere (specifične carine) in uporabo količinskih omejitev in
- lastnosti in sestavo blaga, kar predstavlja podlago za uvrstitev v carinsko tarifo in uporabo predpisov o prepovedih in omejitvah.

Pregled blaga se izvrši na uradnih mestih v času uradnih ur poslovanja carinskega organa. Carina predhodno ustno ali elektronsko obvesti deklaranta ali njegovega zastopnika o obsegu nameravanega fizičnega pregleda blaga, dela blaga ali celo celotne pošiljke in prevoznega sredstva.

Carinski organ lahko zahteva od deklaranta dostavo dodatnih listin, s katerimi se preverja točnost navedb v deklaraciji.

Deklarant ima pravico in dolžnost prisostvovati nameravanemu pregledu blaga in mora carinskemu inšpektorju pregledniku omogočiti in olajšati pregled blaga. Slika 11 prikazuje običajen princip pregleda predloženega blaga. Morebitne nastale stroške pri pregledu nosi deklarant.

Slika 11: Način in obseg carinskega pregleda blaga

Vir: Zupančič (2008, str. 117)

Zelo pomemben element preverjanja carinske deklaracije sta **jemanje vzorcev** carinskega blaga in njihova analiza. Če se sestava in lastnosti blaga lahko ugotovijo samo na podlagi podrobnejše laboratorijske preiskave, je treba odvzeti vzorec blaga. O tem je treba najprej obvestiti deklaranta. Običajno carinski organ sam opravi odvzem, seveda ob navzočnosti in podpori deklaranta in voznika. Pri tem je treba postopati po zakonsko predpisani metodi in upoštevati količino, ki je nujna za analizo ali natančen pregled. Odvzeti vzorec blaga se pošlje na analizo v Ljubljano v organizacijsko enoto Carinski laboratorij CURS. Praviloma se odvzameta vsaj dva vzorca, ki se ne odštevata od skupne ali prijavljene količine.

Po končanem preverjanju carinske deklaracije ali spremne listine se razloge in rezultate preverjanja skrbno zabeleži na vsaj en izvod deklaracije, ki se zadrži in shrani. Ti izvodi služijo za morebitno kasnejše naknadno preverjanje, bodisi s strani carinskih drugostopenjskih organov ali pa za potrebe katere koli druge službe, ki izkaže pravni interes.

Ko je preverjanje deklaracije s strani inšpektorja končano, jo ta vrne v vložišče na obračun, blago pa se prepusti v notranjost.

Prepustitev blaga pomeni dejanje za namene, ki jih določa carinski postopek, v katerega je blago dano. V našem primeru se blago spusti v prosti promet v notranjost države na podlagi žiga na carinski deklaraciji in se ga obenem sprostí izpod carinskega nadzora.

Pravne posledice prepustitve blaga so lahko naslednje:

- nastane obveznost plačila dajatev,
- umik carinske deklaracije ni več mogoč,
- blagu, ki se sprosti v prosti promet, se spremeni carinski status: dobi status skupnostnega blaga,
- začnejo se izvajati namenske določbe izbranega postopka.

V primeru, ko carinski organ, natančneje odgovorni kontrolor, dodeli status deklaracije P0 – brez pregleda in se preverjanje ne izvede, se deklaracije takoj izdelajo, preda v vložišče na knjiženje, nato se naredi obračun in se arhivira. V praksi ima približno 80 % deklaracij status P0, 15 % P2 in 5 % P1.

3.4.7 OBRAČUN CARINSKE DEKLARACIJE

Pojma obračun deklaracije ali dajatev carinski zakonik ne pozna, ampak narekuje, da morajo carinski organi vsak znesek uvoznih ali izvoznih dajatev, ki je posledica carinskega dolga, takoj izračunati in vnesti v ustrezne računovodske evidence ali druge ustrezne nosilce podatkov (knjiženje deklaracije). Pojem obračun se uporablja v vsakdanjem jeziku zaradi lažjega razumevanja, gre pa za izračun in izdajo potrebnega akta (EUL) in za evidentiranje zneska dajatev v dobro proračuna Skupnosti.

Obračun carinske deklaracije pomeni v tehničnem pogledu operacijo zaključka izdelave carinske deklaracije. S tem je faza popravkov in dopolnil zaključena, spremembe niso več dovoljene, uvozna carinska deklaracija je postala račun za uvozno blago in s tem osnova za pokritje nastalega carinskega dolga. Dokument, ki ga je izdal organ državne uprave, overjen z uradnim carinskim žigom in podpisom odgovorne osebe, ima značaj upravne odločbe, zato se tudi imenuje enotna upravna listina, saj ga za svoje potrebe lahko uporabijo tudi drugi državni organi v okviru svojih zakonskih pristojnosti. Treba je poudariti pomen obračuna uvoznih dajatev, saj te predstavljajo lastna sredstva in izvorni prihodek Skupnosti. S knjiženjem in obračunom se vzpostavi evidentirana terjatev Skupnosti do države članice.

Dolžnost carinskega delavca, ki daje deklaracijo na obračun, je še enkrat preveriti vse relevantne podatke, ki lahko vplivajo na finančno sliko. V primeru napake se jo vrne v popravek odgovornemu inšpektorju, ki jo je obravnaval.

Seveda mora biti deklaracija izdelana popolnoma natančno in brez napak.

Vse carinske deklaracije, izdelane istega dne, morajo biti v istem dnevu tudi na obračunu, v nasprotnem primeru lahko pride zaradi morebitnih tečajnih razlik do neusklajenosti in škodljivih finančnih učinkov.

3.4.8 SESTAVLJANJE ZAPISNIKA O UGOTOVLJENIH NEPRAVILNOSTIH

Pri dokumentiranju izsledkov preverjanja carinske dokumentacije se napiše zapisnik o ugotovljenih nepravilnostih. Zapisnik črpa zakonsko osnovo predvsem v Zakonu o davčnem postopku, druge določbe pa se nanašajo tudi na ZICPES in Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP).

V primeru, da se ugotovijo drugačne podlage za določitev uvoznih ali izvoznih dajatev ali da za blago veljajo prepovedi, omejitve in drugi uvozno-izvozni pogoji, ki imajo lahko finančne posledice za proračun in jih deklarant ni pravilno deklariral, mora carinski inšpektor v skladu s svojimi pooblastili te ugotovitve navesti v zapisnik. V zapisnik se vnesejo vsa dejstva in okoliščine preverjanja ter ukrepi, ki so bili sprejeti po ugotovljenem dejanskem stanju in pri zavarovanju in zagotovitvi istovetnosti blaga. Pomembno je navesti osebo, ki je prisostvovala pri carinskem pregledu oziroma zabeležiti, da ni bila prisotna. Priložiti je treba čim več dokumentacijskega gradiva, ki lahko zajema skice, slike, brošure, analize liste, ter vse razpoložljive listine, ki spremljajo blago in na podlagi katerih so bile ugotovljene drugačne podlage za določitev carinskega dolga. Zapisnik sestavi in podpiše carinski inšpektor preglednik, ki je izvedel preverjanje in pregled blaga.

Zapisnik o ugotovljenih nepravilnostih glede na prijavljeno stanje in ugotovitve vsebuje:

- podatke o deklarantu in morebitnem zastopniku (špediterju),
- prijavljeno stanje blaga in prijavljene podatke o blagu,
- pravno podlago za nastali carinski dolg,
- podatke o pošiljatelju in prejemniku blaga,
- opis dejanskega stanja blaga in okoliščin, na katerih temelji opredelitev novih podlag za določitev uvoznih dajatev (prepovedi, omejitve, kvote), to je, kaj se je pregledalo, predmet in rezultat pregleda, kako so bile ugotovljene količine in lastnosti blaga (ogled, izvedensko mnenje, ceniki, katalogi, tehtanje, štetje, merjenje), in na koncu opisa TARIC-številko,
- odvzem vzorcev ali primerkov blaga,
- dan prepustitve blaga,
- podatke o prepovedih in omejitvah za to blago,
- rezultate analize vzorcev,
- ukrepe za zagotavljanje istovetnosti blaga,
- izračun zneska dajatev v danem trenutku v predpisani višini,
- datum sestave in podpis sestavljalca ter pravni pouk.

Carinski inšpektor zapisnik predloži deklarantu oziroma njegovemu zastopniku, da prispeva morebitne pripombe in ga prevzame na predpisan način. Zapisnik ima v nadaljevanju postopka značaj dokaznega sredstva, kasneje se mu doda tudi rezultate morebitne analize vzorcev.

3.4.9 ARHIVIRANJE

Arhiviranje carinskih dokumentov se izvaja na vložišču. Ravnanje z dokumentacijskim materialom je opredeljeno v Uredbi o upravnem poslovanju (UL RS št. 20/05), ki pravi, da so dokumentarno gradivo vse zadeve, dosjeji, dokumenti ter evidence o njih, druge evidence, ki jih vodi državni organ, in druga gradiva, ki jih organ prejme ali nastanejo pri njegovem delu.

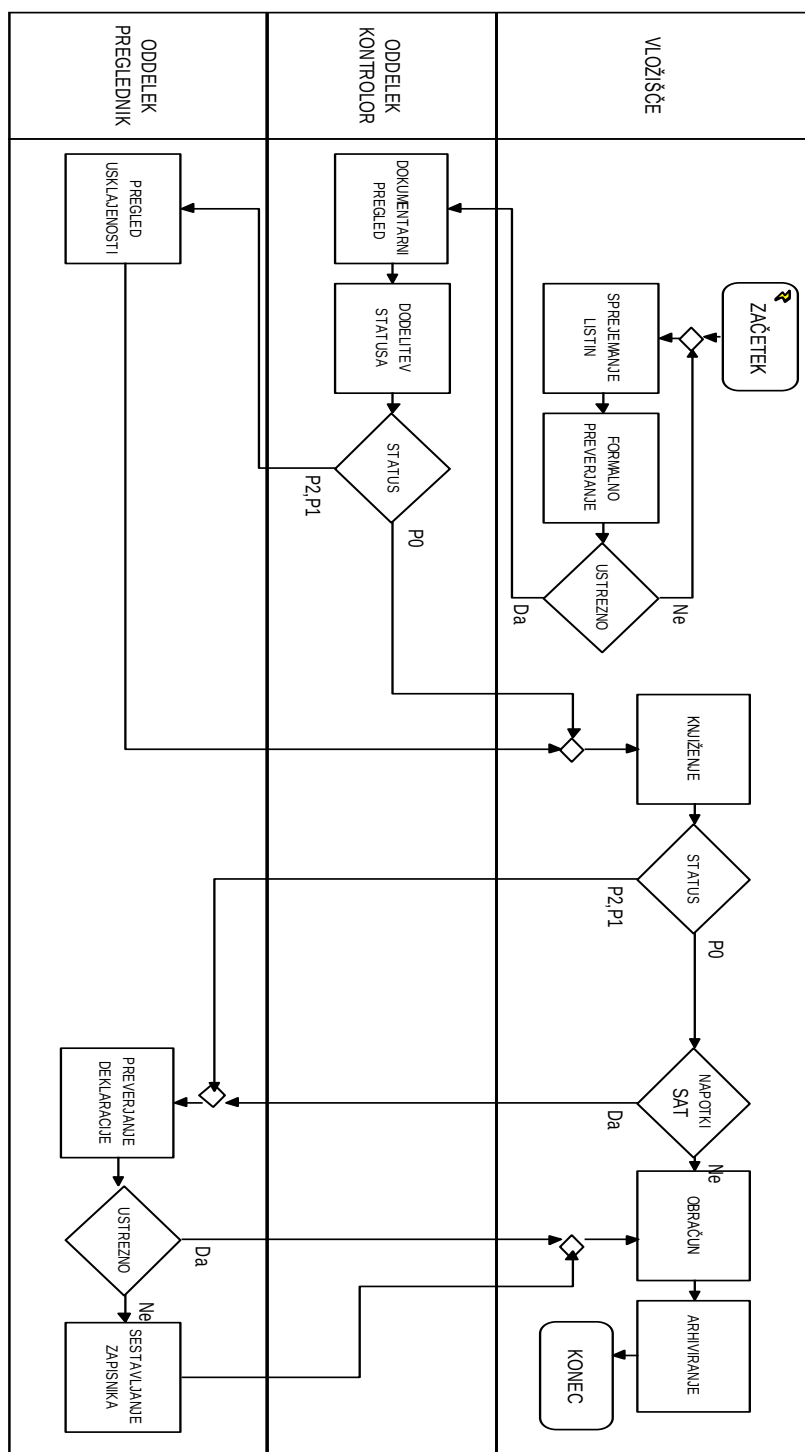
Stalna zbirka dokumentarnega gradiva sestoji iz dokončno rešenih zadev in zaključenih evidenc uvoznih deklaracij, ki jih je carinska izpostava skladno s predpisi dolžna hraniti najmanj dve leti. Tekoča zbirka dokumentarnega gradiva pa je zbirka carinskih evidenc, v kateri se hranijo zadeve najmanj dve leti po dokončni rešitvi. Zbirko nerešenih zadev sestavljajo nepopolne carinske deklaracije, ki se morajo v okviru določenega roka dopolniti. Te roke je treba dnevno preverjati, kajti nanje so vezani instrumenti zavarovanja morebitnega carinskega dolga, saj lahko njihova višina omejuje in otežuje osnovno dejavnost in poslovanje špedicijskega podjetja.

Pred vložitvijo carinske deklaracije v eno izmed zbirk dokumentarnega gradiva, jo je treba ustrezno sestaviti, pregledati, preveriti, ali vsebuje vse elemente, ki jih predpisuje narava carinskega postopka, in odložiti v fascikel. Pri izvajanju carinskih postopkov se dnevno uporabljajo podatki iz že arhiviranih evidenc. Če listine ni v tekoči zbirki deklaracij na vložišču, jo je treba poiskati v evidenci arhiviranih zadev, napisati reverz in deklaracijo fizično poiskati v arhivu izpostave. Za delo z dokumentarnim gradivom so pooblašteni vsi carinski delavci na vložišču.

3.5 STATIČNI MODEL POSTOPKA ASIS

Model temelji na predhodno opisanem postopku, za njegovo izvedbo pa je bila uporabljena tehnika razširjenega diagrama poteka (slika 12). Parametre za statični in dinamični model postopka sem pridobil s pomočjo statističnih izpisov evidenc in aplikacij, ki jih uporabljamo pri delu, skozi svoje dolgoletne delovne izkušnje ter z analizo internega dokumentarnega gradiva in druge strokovne literature, kakor tudi iz mesečnih poročil o delu izpostave Obrežje. Poročila o delu vsebujejo podatke o kadrovske zasedbi, številu carinskih deklaracij po posameznih carinskih postopkih, številu tovornih vozil po kategorijah, številu obdelanih deklaracij, delovnih uspeh (številu odkritih kršitev, višini izrečenih mandatnih kazni, obračunanih dajatvah, številu izvedenih pregledov blaga, zasegih blaga ...) ter pregled stanja in standardov pri izvajanju posameznih carinskih postopkov, drugo strokovno problematiko in načrte za prihodnost.

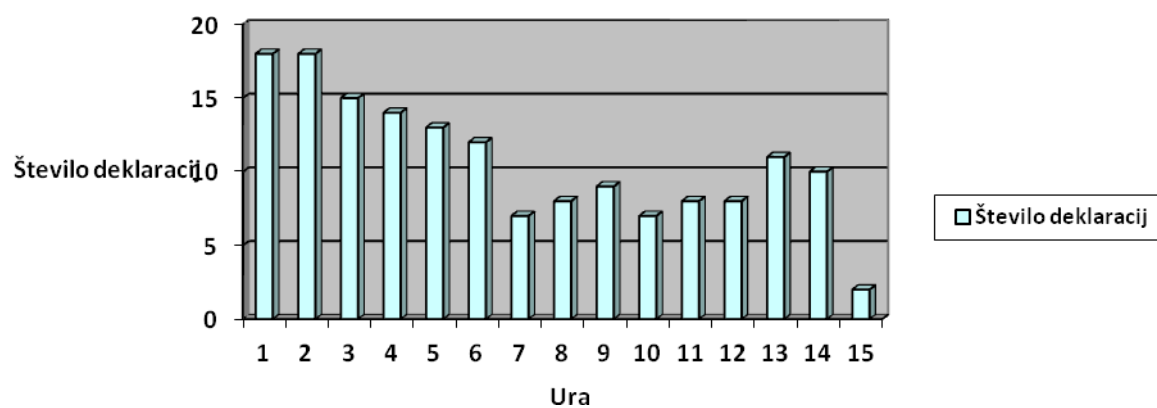
Slika 12: Postopek uvoznega carinjenja AsIs

Vir: Lastna opazovanja (2009)

Podatke o številu in intervalih vlaganja carinskih deklaracij na blagovnem uvozu ter o trajanju posameznih aktivnosti sem pridobil na podlagi lastnih opazovanj in delovnih izkušenj, kot tudi v razgovorih s sodelavci. Na tej osnovi so se pridobljeni podatki tudi manifestirali, kot je razvidno iz grafikona 1 spodaj.

Grafikon 1: Grafikon dnevne dinamike vlaganja carinskih deklaracij

Vir: Lastna opazovanja (2009)

3.6 DINAMIČNI PODATKI POSTOPKA ASIS

Testiranje modela obstoječega postopka uvoznega carinjenja je postreglo z naslednjimi dinamičnimi podatki, ki so zbrani v tabeli 1.

Tabela 1: Dinamični podatki postopka ASIs

Oddelek	Tekst	Trajanje	En.	Tip izhoda	%	Vrsta
Vložišče	Začetek	0	Sec	Output All		
Vložišče	Z	0	Sec	Output All		
Vložišče	Sprejemanje listin	Between (1;5)	Sec	Output All		
Vložišče	Formalno preverjanje	Between (1;10)	Sec	Output All		
Vložišče	Ustrezno	Between (1;300)	Sec	Output Decision	5	Ne
					95	Da
Kontrolor	Dokumentarno	Between (1;120)	Sec	Output All		
Kontrolor	Dodelitev statusa	Between (1;5)	Sec	Output All		
Kontrolor	Status	0	Sec	Output Decision	70	P0
					30	P1, P2
Preglednik	Pregledovanje usklajenosti	Between (30;300)	Sec	Output All		
Vložišče	Z	0	Sec	Output All		
Vložišče	Knjiženje	Between (5;20)	Sec	Output All		
Vložišče	Status	0	Sec	Output Decision	70	P0
					30	P1, P2
Vložišče	Napotki SAT	0	Sec	Output Decision	85	Ne
					15	Da
Preglednik	Z	0	Sec	Output All		
Preglednik	Preverjanje deklaracije	Between (300;1200)	Sec	Output All		
Preglednik	Ustrezno	0	Sec	Output Decision	99	Da
					1	Ne
Preglednik	Sestavljanje zapisnika	Between (1800;5400)	Sec	Output All		
Vložišče	Z	0	Sec	Output All		
Vložišče	Obračun	Between (5;20)	Sec	Output All		
Vložišče	Arhiviranje	Between (5;20)	Sec	Output All		
Vložišče	Konec	0	Sec	Output All		

Vir: Lastna opazovanja (2009)

4 PREDSTAVITEV PRENOVLJENEGA POSTOPKA TOBE

4.1 RAZLOGI ZA PRENOVO

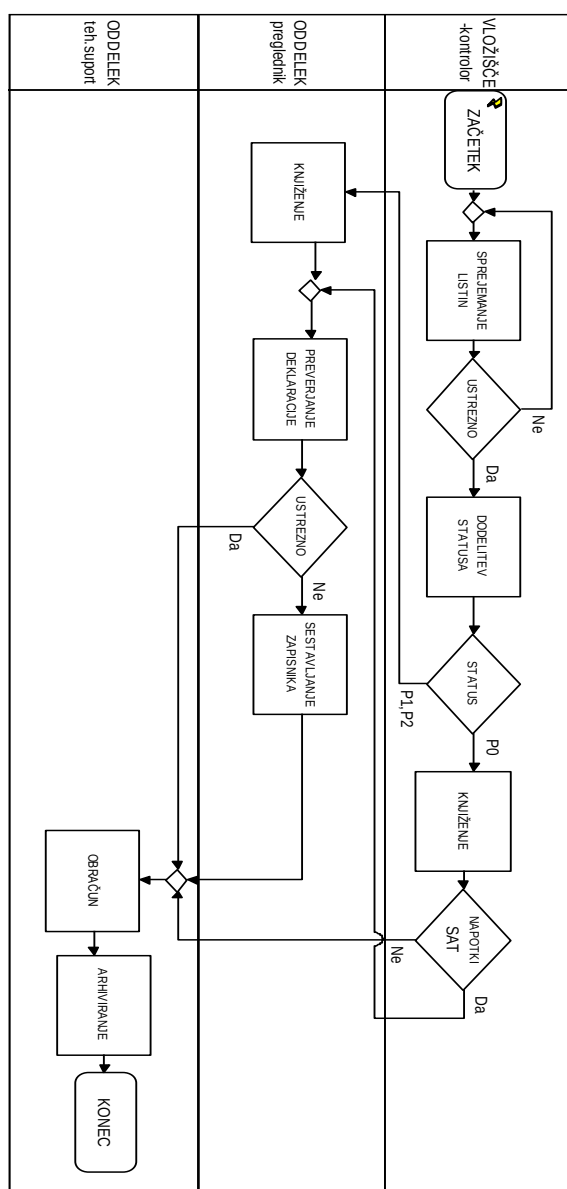
Obstoječi postopek uvoznega carinjenja se je v preteklosti izoblikoval v drugačnih socialno-ekonomskih okoliščinah poslovanja, tako da danes ne zadovoljuje več standardov moderne organiziranosti državne uprave, predvsem pa trend rasti uvoza blaga in z njim povečanega števila uvoznih deklaracij ter tako pobranih dajatev kliče po spremembah. Slabosti obstoječega postopka se zaradi neustrezne organizacije aktivnosti delovnega procesa in razporeditve delovnih mest kažejo predvsem v dolžini izdelave posamezne deklaracije. Zato je treba odpraviti ali vsaj združiti nekatere aktivnosti delovnega procesa, ki lahko vplivajo na dolžino postopkov, med drugim izvedbo formalnosti na vložišču. Te ustvarjajo časovne zamike v primerih povečane frekvence vloženih deklaracij, kjer običajno prihaja do trenutnih preobremenitev carinskih delavcev administratorjev, ki imata obilico dela s hkratnim formalnim preverjanem deklaracij, vnašanjem popravkov in dopolnitev podatkov vanje, odgovarjanjem na telefonske pozive, nudenjem procesnih informacij strankam in dostavljanjem arhivskih zadev dokumentarnega gradiva inšpektorjem ali na carinski urad. Vse to vpliva tako na kakovost opravljenega dela kot tudi na splošno delovno klimo zaposlenih v celotnem podjetju, saj se listine in deklaracije dostavljajo paketno, s čimer se gneča in nepreglednost selita zdaj na eno, zdaj na drugo mizo. Prav tako je treba dnevno nadzirati obseg in urejanje neustreznih napotkov SAT in jih vsebinsko prilagajati ter tako zmanjšati na najnujnejše. Treba je povečati fleksibilnost oziroma odzivnost carinskih inšpektorjev v smislu večje usposobljenosti in prilagodljivosti trenutnim okoliščinam dela, jih prerazporejati na nove zadolžitve po drugih oddelkih in jim tako približati idejo moderne organizacije, pri kateri s pomočjo kreativne uporabe IKT vsi zaposleni opravljajo vsa opravila in ni nihče nenadomestljiv.

Z analizo obstoječega postopka AsIs sem dognal, da je neprimerna organizacija glavni krivec za izkazane časovne zamike, zato sem pri modeliranju zasledoval drugačne rešitve, ki so prinesle občutno izboljšanje delovnih rezultatov.

4.1.1. STATIČNI MODEL TOBE

Statični model prenovljenega postopka temelji na spremembah postopka AsIs, za izvedbo modela pa je bila uporabljena tehnika razširjenega diagrama toka podatkov, ki ga prikazuje slika 13.

Slika 13: Model poteka uvoznega carinjenja ToBe

Vir: Lastna opazovanja (2009)

4.1.2 DINAMIČNI PODATKI O POSTOPKU TOBE

Potrebne parametre pri modeliranju in simulacijah postopka, kot so število opravljenih transakcij (tabela 2) ter število delavcev na posameznem oddelku in vložišču, sem izoblikoval po lastnih opazovanjih in na podlagi ocene, opredelitev števila in statusa deklaracij pa sem povzel na osnovi statističnih analiz podatkov, pridobljenih iz evidenc, ki jih dnevno uporabljamo pri delu. Tudi pogostnost in frekvenca dnevnega vlaganja carinskih deklaracij ter časovni intervali izvajanja posameznih aktivnosti slonijo na lastni strokovni presoji.

Tabela 2: Dinamični podatki o postopku ToBe

Oddelek	Tekst	Trajanje	Enota	Tip izhoda	%	Vrsta
Vložišče	Začetek	0	Sec	Output All		
Vložišče	Z	0	Sec	Output All		
Vložišče	Sprejemanje listin	Between (1;120)	Sec	Output All		
Vložišče	Ustrezno	Between (1;30)	Sec	Output Decision	1	Da
					99	Ne
Vložišče	Dodelitev statusa	Between (1;5)	Sec	Output Decision		
Vložišče	Status	0	Sec	Output Decision	85	P0
					15	P1, P2
Vložišče	Knjiženje	Between (5;20)	Sec	Output All		
Vložišče	Napotki SAT	0	Sec	Output Decision	90	Ne
					10	Da
Preglednik	Knjiženje	Between (5;20)	Sec	Output All		
Preglednik	Z	0	Sec	Output All		
Preglednik	Preverjanje deklaracije	Between (30;1200)	Sec	Output All		
Preglednik	Ustrezno	0	Sec	Output Decision	1	Ne
					99	Da
Preglednik	Sestavljanje zapisnika	Between (1800;5400)	Sec	Output All		
Tehnični suport	Z	0	Sec	Output All		
Tehnični suport	Obračun	Between (5;20)	Sec	Output All		
Tehnični suport	Arhiviranje	Between (5;20)	Sec	Output All		
Tehnični suport	Konec	0	Sec	Output All		

Vir: Lastna opazovanja (2009)

4.2 OPIS PRENOVLJENEGA POSTOPKA TOBE

Izboljšani model uvoznega carinjenja se je izkazal za uspešnejšega. Na vložišču blagovnega dela izpostave sem delovno mesto carinika nadomestil z delovnim mestom carinskega inšpektorja kontrolorja. Smotrnost zamenjave upravičuje primerjava organiziranosti z DURS-om, kjer nove prijave prav tako prevzema kontrolor. S tem se ne izgublja prepotrebnih minut, ko deklaracija pozabljena ždi v predalčniku, in tako tudi ni sprehajanja carinika zaradi predaje in prevzema že izdelanega dokumenta. Zaradi tekočega formalnega in vsebinskega preverjanja vloženi listin ter sprotne strokovne usklajevanja delo sočasno opravljata dva kontrolorja, ki deklaracijam podeljujeta status (P0, P1, P2, P4) in jim s tem odredita pot. Tako se strokovno nezahtevna deklaracija takoj zaknjiži, blago pa se takoj prepusti, dokumentacija se preda v tehnično izvedbo in se arhivira. Zahtevnejši primeri deklaracij pa se posredujejo inšpektorjem preglednikom v preverjanje. Izvajanje oziroma kreiranje več delovnih vrst glede na težavnost zadeve predlagata tudi Hammer in Champy (1995). Delo preglednikov je tako osredotočeno izključno na vsebinska vprašanja, kot so preverjanje pravilnosti uvrstitve blaga v carinsko tarifo, preverjanje carinske vrednosti, ugotavljanje porekla blaga, sestavljanje zapisnikov o ugotovljenih nepravilnostih idr. S takšno reorganizacijo človeških virov je mogoče na podlagi uspešne simulacije prenovljenega postopka premestiti dva carinska inšpektorja na drugo delovno mesto znotraj organizacijske enote. Carinski nadzor in vsa tehnično-administrativna opravila pa sedaj zagotavlja en sam carinski delavec s srednješolsko izobrazbo. Stranke v postopku, deklaranti in špediterji na ta način dobijo neposredno in takojšno informacijo, bodisi o poteku posameznega postopka bodisi katero drugo informacijo splošnega značaja.

Tabela 3: Primerjava izidov simulacij obstoječega in izpopolnjenega postopka uvoznega carinjenja

Uvozno carinjenje			
Spremenljivka	Obstoječi postopek (min)	Prenovljeni postopek (min)	Razlika (%)
Povprečni cikel	21,05 min	10,51 min	−49,93 %
Povprečno delo na transakciji	10,60 min	4,55 min	−42,92 %
Povprečno čakanje	10,45 min	5,96 min	−57,03 %
Število izdelanih deklaracij	160.000	160.000	

Vir: Priloga 1, Priloga 2

Kot je razvidno iz tabele 3, se razlika med obstoječim in prenovljenim postopkom po vseh kazalnikih skoraj prepolovi. S tem sem v začetku raziskave zastavljeno hipotezo, ki se glasi: »Prenova uvoznega carinjenja bo uspešna le, če bistveno spremenimo organizacijo samih aktivnosti postopka in hkrati tudi miselnost zaposlenih« tudi v celoti dokazal.

5 ZAKLJUČEK

Hipotetični model prenove delovnega procesa blagovnega carinjenja, ki sem ga obdelal v svoji raziskavi, se je pokazal za uspešnega. To sem s simulacijo svojega modela prenove postopka uvoznega carinjenja blaga tudi dokazal. Tako bi se povprečni čas obdelave povprečne uvozne deklaracije zmanjšal z 21,05 minute na 10,51 minute, kar predstavlja lep uspeh. V praksi bi to pomenilo, da bi posamezni tovornjak uvozno ocarinjeno blago odpeljal v notranjost povprečno 11 minut prej kot sedaj. Seveda dejanski potek aktivnosti na terenu oziroma pretočnost tovornih vozil na uvoznem terminalu odvisna tudi od mnogih drugih dejavnikov (npr. varnostni, socialno-ekonomski, subjektivni vidik). Na tem mestu velja izpostaviti ugotovitev ankete, ki je bila opravljena na našem mejnem organu o zadovoljnosti uporabnikov. Čeprav je naša država v večji meri zgolj tranzitna, sta prihod in vstop v našo državo zelo prijazna za veliko večino utrujenih voznikov. Mnogim pomeni prehod pravo olajšanje, saj Slovenija slovi kot zelo varna dežela. Ugled naših inštitucij in zaupanje njihovo v strokovnost in delovanje sta velika, ljudje se pri nas počutijo dobro in se sproščeno pripravijo na carinske formalnosti. Pogosto se osvežijo in okrepcajo, morda tudi izkoristijo zakonsko obvezen počitek, pokramljajo s prijatelji in se odpravijo proti svojemu končnem cilju v notranjost (interna dokumentacija Mejnega prehoda Obrežje, 2008).

Ne nazadnje pa prerazporeditev odvečnih štirih delavcev (dva z visoko in dva s srednjo izobrazbo) na druge delovne naloge znotraj Carinske izpostave Obrežje tudi ni zanemarljiva, in sicer tako z vidika izkoriščanja notranjih rezerv kolektiva, še manj pa z vidika racionalnejše izrabe proračunskih sredstev državne uprave. To pa je za davkoplačevalce v času, v katerem živimo, tudi najpomembnejše.

S tem sem potrdil in v celoti empirično dokazal uvodoma zastavljeno trditev oziroma hipotezo, ki se glasi: »Prenova uvoznega carinjenja bo uspešna le, če bistveno spremenimo organizacijo samih aktivnosti postopka in hkrati tudi miselnost zaposlenih.« Uveljavitev zamišljenih ukrepov in sprememb ni enostavna naloga. Treba je radikalno spremeniti način razmišljanja in preseči utečene vzorce pregovorno toge Webrove organizacije državne uprave. Zato je treba ljudem kot glavnim generatorjem in izvajalcem socialnih sistemov na vseh ravneh približati idejo nove organizacije. Predvsem je pomembno poudariti, da mora delovna sredina postati odgovornejša in prijaznejša, da mora pokazati, da ji je mar za zaposlene in njihovo prosperiteto, seveda pa tudi obratno. Upoštevati je treba dejstvo, da napovedane spremembe v kolektiv vedno prinašajo zaskrbljenost zaradi njihovih morebitnih vplivov ter druge dvome in celo odpor. Vse to v luči trendov svetovne globalizacije, nekonkurenčnosti domače ekonomije in vplivov dnevne politike pomeni ogromen izziv.

Taka prenova je izziv za celotno državno upravo, njene inštitucije ter državo kot lastnika javnih podjetij in njihove menedžerje, da pripravijo dolgoročno strategijo razvoja zaupanih

jim podjetij ter ustvarijo ustrezne materialne pogoje in pozitivno klimo za predvidene spremembe. Namenjati bi morali več pozornosti kadrovanju, izobraževanju in celostnemu razvoju človeških virov kot enemu od najpomembnejših stebrov prenove poslovanja. Prav tako predstavlja prenova poslovanja organizacije priložnost in osebni izziv za delavce – izvajalce delovnih procesov. Ti morajo biti zmožni slediti in se prilagoditi spremembam in novim zahtevam delodajalca ter hkrati tudi tako ohranjati lastno konkurenčnost na trgu delovne sile, saj pravijo, da danes samo toliko veljaš, kolikor sam znaš ...

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- DAMIJ, Nadja (2009). *Management poslovnih procesov: Modeliranje, simuliranje, inovacija in izboljšanje*. Založba Vega, Ljubljana.
- DUBROVSKI, Drago (2004). *Krizni management in prenova podjetja*. Fakulteta za management, Koper.
- HAMMER, Michael, CHAMPY, James (1995). *Preurejanje podjetja: Manifest revolucije v poslovanju*. Gospodarski vestnik, Ljubljana.
- HARRELL, Charles, GHOSH, Birman, BOWDEN, Royce (2004). *Simulation Using ProModel*. Mc Graw Hill, New York.
- IVANKO, Štefan (2004). *Strukture in procesi v organizaciji*. Visoka upravna šola, Ljubljana.
- KOVAČIČ, Andrej, BOSILJ VUKŠIČ, Vesna (2005). *Management poslovnih procesov, Prenova in informatizacija poslovanja s praktičnimi primeri*. GV Založba, Ljubljana.
- KOVAČIČ, Andrej, PEČEK, Bojan (2004). *Prenova in informatizacija delovnih procesov*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- KOVAČIČ, Andrej, JAKLIČ, Jurij, INDIHAR ŠTEMBERGER, Mojca, GROZNIK, Aleš (2004). *Prenova in informatizacija poslovanja*. Ekonomska Fakulteta, Ljubljana.
- LEAVITT, Harold J. (1965). Applied Organizational Change in Industry: Structural, Technological and Humanistic Approaches. V: MARCH, James G. (ur.): *Handbook of Organizations*, Rand McNally and Company, Chicago.
- MIKUŽ, Stanislav (2000). *TIR karnet*. CURS, Ljubljana.
- ZUPANČIČ, Alojzij (2008). *Carinski postopki v EU*. Založba Odin, Ljubljana.

VIRI

- Letno poročilo Carinske uprave Republike Slovenije za leto 2011 (2012). Carinska uprava Republike Slovenije, Ljubljana.
- Poročilo o delu Policijske uprave Krško za leto 2010 (2011). PU Krško.
- (1992). Uredba sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti. Ur. List RS, št. L302.

- (1993). Uredba komisije (EGS) št. 2454/93 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. L 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti, Ur. List EU, št. L253.
- (1983). Uredba sveta (EGS), št. 918/83 o skupnostnem sistemu carinskih oprostitev, Ur. List EU, št. L105.
- (1987). Uredba sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifi in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi, Ur. List EU št. L256.
- (1987). Konvencija o skupnem tranzitnem postopku Ur. List EU, št. L226.
- (1975) Carinska konvencija o mednarodnem prevozu blaga na podlagi zvezkov TIR (Konvencija TIR). Ekonomska komisija OZN za Evropo, Ženeva.
- (1978). Uredba sveta (EGS) št. 2112/78 o sklenitvi Carinske konvencije o mednarodnem prevozu blaga na podlagi TIR zvezkov (Konvencija TIR), Ur. List EU, št. L252.
- (2004). Konvencija o začasnem uvozu, Ur. List RS, št. 81/2000, 88.
- Odločba sveta (EGS) št. 345/89 o pooblastitvi držav članic, da sprejmejo spremembo Carinske konvencije o zvezku ATA za začasni uvoz blaga (Konvencija ATA), Ur. List EU št. L171/84.
- Uredba o pogojih za opravljanje poslov zastopanja v carinskih zadevah, Ur. List RS, št. 33/04, 109/04, 96/05.
- (2010). Pravilnik o izpolnjevanju enotne upravne listine, elektronskem poslovanju s Carinsko upravo Republike Slovenije in o drugih obrazcih, ki se uporabljajo v carinskih postopkih, Ur. list RS, št. 10/2007, 51/2010.
- (2007). Protokol o načinu delovanja na meji med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško za sprostitev prometa in izboljšanje sodelovanja v boju proti carinskim goljufijam, Ur. List RS, št. 92.
- Navodilo o upravljanju z dokumentarnim gradivom v carinski službi (2005). Direktor GCU, Ljubljana.
- (2004). Zakon o carinski službi. ZCS-1-UPB1, Ur. List RS, št. 103.
- (2007). Zakon o izvajanju carinskih predpisov Evropske skupnosti. ZICPES, Ur. List RS, št. 25/2004, 111.
- (2006). Zakon o splošnem upravnem postopku. ZUP-UPB2, Ur. List RS, št. 24.
- Zakon o davčnem postopku. ZDavP-2, Ur. List RS, št. 117/2006.
- Interna dokumentacija Mejnega prehoda Obrežje (2008).

PRILOGE

Priloga 1: Rezultati simulacije obstoječega postopka uvoznega blagovnega carinjenja

Elapsed Time (Months)

45,45

Transaction Statistics (Minutes)

Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
160000	21,05	10,60	10,45	10,45	0,00	0,00	21,05

Transaction Statistics (Minutes)

	Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
ODDELEK KONTROLOR	160000	4,25	1,06	3,19	3,19	0,00	0,00	4,25
ODDELEK PREGLEDNIK	97122	10,91	10,09	0,81	0,81	0,00	0,00	10,91
VLOŽIŠČE	160000	10,18	3,41	6,77	6,77	0,00	0,00	10,18

Transaction Statistics (Minutes)

	Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
Process1	160000	21,05	10,60	10,45	10,45	0,00	0,00	21,05

Activity Statistics (Minutes)

	Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
VLOŽIŠČE - FORMALNO PREVERJANJE	168421	0,09	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09
VLOŽIŠČE - USTREZNO	168421	2,51	2,51	0,00	0,00	0,00	0,00	2,51
VLOŽIŠČE - SPREJEMANJE LISTIN	168421	4,35	0,05	4,30	4,30	0,00	0,00	4,35
VLOŽIŠČE -	168421	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK KONTROLOR - STATUS	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK KONTROLOR - DODELITEV STATUSA	160000	0,05	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
ODDELEK KONTROLOR - DOKUMENTARNI PREGLED	160000	4,20	1,01	3,19	3,19	0,00	0,00	4,20
VLOŽIŠČE -	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE - OBRAČUN	160000	0,21	0,21	<0,01	<0,01	0,00	0,00	0,21
VLOŽIŠČE - KONEC	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE - ARHIVIRANJE	160000	0,21	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21
VLOŽIŠČE - STATUS	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE - KNJIŽENJE	160000	2,44	0,21	2,23	2,23	0,00	0,00	2,44
VLOŽIŠČE - ZAČETEK	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE - NAPOTKI SAT	112000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE -	64800	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK PREGLEDNIK - PREVERJANJE DEKLARACIJE	64800	13,29	12,49	0,80	0,80	0,00	0,00	13,29
ODDELEK PREGLEDNIK -	64800	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK PREGLEDNIK - USTREZNO	64800	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK PREGLEDNIK - PREGLED USKLAJENOSTI	48000	3,33	2,75	0,57	0,57	0,00	0,00	3,33
ODDELEK PREGLEDNIK - SESTAVLJANJE ZAPISNIKA	648	59,24	59,24	0,00	0,00	0,00	0,00	59,24

Priloga 2: Rezultati simulacije prenovljenega postopka uvoznega blagovnega carinjenja

Elapsed Time (Months)

45,73

Transaction Statistics (Minutes)

Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
160000	10,51	4,55	5,96	5,96	0,00	0,00	10,51

Transaction Statistics (Minutes)

	Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
ODDELEK preglednik	37600	11,00	10,97	0,03	0,03	0,00	0,00	11,00
ODDELEK teh.suport	160000	0,42	0,42	<0,01	<0,01	0,00	0,00	0,42
VLOŽIŠČE-kontrolor	160000	7,51	1,56	5,95	5,95	0,00	0,00	7,51

Transaction Statistics (Minutes)

	Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
Process1	160000	10,51	4,55	5,96	5,96	0,00	0,00	10,51

Activity Statistics (Minutes)

	Count	Avg Cycle	Avg Work	Avg Wait	Avg Res Wait	Avg Block	Avg Inact	Avg Serv
VLOŽIŠČE-kontrolor - USTREZNO	168421	0,26	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26
VLOŽIŠČE-kontrolor - SPREJEMANJE LISTIN	168421	6,66	1,01	5,65	5,65	0,00	0,00	6,66
VLOŽIŠČE-kontrolor -	168421	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK teh.suport -	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK teh.suport - KONEC	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK teh.suport - ARHIVIRANJE	160000	0,21	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21
ODDELEK teh.suport - OBRAČUN	160000	0,21	0,21	<0,01	<0,01	0,00	0,00	0,21
VLOŽIŠČE-kontrolor - STATUS	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE-kontrolor - DODELITEV STATUSA	160000	0,05	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
VLOŽIŠČE-kontrolor - ZAČETEK	160000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE-kontrolor - NAPOTKI SAT	136000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VLOŽIŠČE-kontrolor - KNJIŽENJE	136000	0,21	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21
ODDELEK preglednik - PREVERJANJE DEKLARACIJE	37600	10,25	10,24	<0,01	<0,01	0,00	0,00	10,25
ODDELEK preglednik - USTREZNO	37600	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK preglednik -	37600	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ODDELEK preglednik - KNJIŽENJE	24000	0,24	0,21	0,03	0,03	0,00	0,00	0,24
ODDELEK preglednik - SESTAVLJANJE ZAPISNIKA	376	59,49	59,49	0,00	0,00	0,00	0,00	59,49